

Нова Думка

ISSN 0351-3181

ЧИСЛО
НОМЕР
BROJ

175

ПОК
PIK
GODINA

2013.
XLII

3/2013

Izdaje: Savez Rusina i Ukrajinaca Republike Hrvatske
Видава: Союз Русинок и Українок Републики Горватскей
Видає: Союз русинів і українців Республіки Хорватія

ШВЕТОЧНА АКАДЕМІЯ З НАГОДИ ДНЯ РУСНАЦОХ У РЕПУБЛІКИ ГОРВАТСКЕЙ

Под покровительством Вуковарско-сримскей жупанії и Городского музею Вуковар, а у організації Координації рускей націоналней меншини Републики Горватскей, 25. мая отримана Шветочна академия з нагоди преслави Дня Руснацох у Републики Горватскей.

На Шветочней акадміі були присутни велі визначни госци: Желько Сабо, соборски заступнік и городоначалнік городу Вуковару, висланік Вуковарско-сримскей жупанії Грга Країна, началнік Управного оддзелена за образоване и спорт, Ружа Марич, директорка Городского музею Вуковар, Яким Ерделі, председатель Координації

ком Рацом и велі дуги хтори мали нагоду у красним амбиенту патриц и слушац програму хтору порихтали Наталия Гнатко и Борис Бучко, члени організаційного одбору за Дзень Руснацох у РГ. На початку програми Яким Ерделі привитал шицких присутних и визначел же Руснаци на подруче Горватскей почали присельовац 30-их роках 19. століття. Гварел и же припаднікох рускей націоналней меншини у Горватскей у прешлосци було вельо вецей, док нешка, по остатнім попису жительох, ест коло 1.800. Найвекше число Руснацох, коло 70%, жиє на подручу Вуковарско-сримскей жупанії, углавним у валалох, Петровцох и Мик-

Делегация на подписованю Протоколу о сотрудничестве между НС Руснацох Сербии и Координацию рускей националней меншини РГ

У програми участвовали школяре штредней школы, а рецитовали писні наших поетесох. Писню Еугеніи Врабец «Не було легко» рецитовал Боян Кошутич, Анита Надь писню «По моей ровніни» Любки СеґедиФалц, потим Томислава Ралиш рецитовала писню Агнети Бучко Папгаргаі «На радосц дзецом цо приходза», а Елена Мудри писню «Сина Руснака» Агнетки Костелник Балатинац. Писні, у музичним провадзню Бориса Бучка и Мирослава Костелника, шпивали Ивона Гнатко (Ровніно моя) и Михал Голик (Хижочко стара) Мали зме и госца Михайла Зазуляка з Руского Керестура хтори интерпретовал стихи упечатлівей писні «Оец и син» Михала Ковача.

На концу програми, покровителем уручени подзекования за покровительство, а за шицких присутних була порихтана закуска дзе ше мало нагоду кус побешедовац и подружиц ше. Не треба забуц спомнуц ище едну, не меней значну подію хтора се случела истого дня. Було то подписоване Контракту о сотрудничестве хтори подписали председатель Координації рускей националней меншини Републики Горватскей Яким Ерделі и председатель Национального совиту Руснацох у Републики Сербии Славко Рац.

**Марияна Джуджар
Фото: А. Балатинац**

рускей националней меншини Републики Горватскей и председатель Ради рускей националней меншини Вуковарско-сримскей жупанії, Звонко Костелник, член Совиту за национални меншини Републики Горватскей, Дубравка Рашлянин, председателька Союзу Русинох и Українцох Републики Горватскей, председателе руских радох Вуковару, Петровцох и Миклошевцох, представителе рускей националней меншини Осецко-бараньскей жупанії Агнетка Балатинац и городу Загребу Ириной Мудри, председателе КУД-ох спред Национального совиту Руснацох у Републики Сербии на чолє зоз председателем Национального совиту Слав-

лошевцох, и у городу Вуковару. Дзєнл 25. май Руснаци у Републики Горватскей вибрали за свой дзєнь пре перши податок о Руснацох хтори з тим датумом 1837. року уписани до церковних кнїжкох петровскей грекокатоліцкей парохії, гоч даєдни фамелиї на тоти простори присельовали и даскельо роки скорей. Агнетка Балатинац, Представителька рускей националней меншини Осецко-бараньскей жупанії пририхтала текст о тим хто зме и дзе зме у нешкайшим часе, а пречитали го Даниєл Вашаш и Мануела Дудаш. Гимну Републики Горватскей одшпивала Гелена Бучко, а святочну писню шпивал женски квартет з Миклошевцох.

Михал Голик, Мирослав Костелник и Борис Бучко

ЧИСЛО
НОМЕР
BROJ

175

POK
PIK
GODINA

2013.
XLII

ВУКОВАР - VUKOVAR - ВУКОВАР

„НОВУ ДУМКУ”

Видава: Союз Русиних и Украинцох
Републики Горватскей
www.sriu.hr

За издавателю: Дубравка Рашлянин

Редакция: Вуковар, Ради Европи 93,
тел./факс: 032/ 428-342

E-mail: novadumka@gmail.com

Жиро рахунок – Žiro račun:

2340009-1110057465

Друковал: Друкарня Солдо, Вуковар

Тираж: 1000 прикладніки

„НОВУ ДУМКУ”

Видає: Союз русинів і українців
Республіки Хорватія
www.sriu.hr

За издаваницю: Дубравка Рашлянин

Редакция: Вуковар, Ради Європи, 93
тел./факс: 032/ 428-342

E-mail: novadumka@gmail.com

Банковое конто – Žiro račun:

2340009-1110057465

Друкував: Друкарня Солдо, Вуковар

Тираж: 1000 примірників

Друковане–Друковано–Tiskano

6 / 2013

Цена	10	Куни
Ціна		Кун
Cijena		Куна

Рукописи ше не врацаю.
Обявени прилоги ше гонорую.

Рукописи не повертаються.
За друковані статті виплачується гонорар.

Rukopisi se ne vraćaju.
Objavljeni prilozii se honoriraju.

DRUŠTVO I POLITIKA – ДРУЖТВО И ПОЛИТИКА – СУСПІЛЬСТВО І ПОЛИТИКА

Шветочна академия з нагоди Дня Руснацох у Републики Горватскей - Маріяна Джуджар	2
Održana je 53. sjednica Savjeta za nacionalne manjine Republike Hrvatske - Zvonko Kostelnik	4
Отримани „Дні націоналних меншинох городу Загребу 2013.” - Звонко Костелник	5
Отримана 6. рутениада - Агнетка Балатинац	5
Преславени Дзень Руснацох - Ксенія Лікар	6
Жителє жадали пременки - Ксенія Лікар	7

IZ RADA SAVEZA - ЗОЗ РОБОТИ СОЮЗУ

Визначени Дзень побиди над фашизмом и Дзень Европи - Звонко Костелник	9
Отримани два шхадзки у прешлим периодзе - Вера Павлович	9

IZ RADA NAŠIH DRUŠTAVA–ЗОЗ РОБОТИ НАШИХ ДРУЖТВОХ–З РОБОТИ НАШИХ ТОВАРИСТВ

КУД-у Руснацох Осиек Перше место у вареню славонского чобанцу - Агнетка Балатинац	10
З активносцох КУД Руснацох Осиек - Агнетка Балатинац	10
Цалком иншаки швет - Любича Гаргай	11
Швет духовного спрам швета материялноу у драми Мирона Канюха - Вера Павлович	12
Вше успишни Керестурци заварли 40. „Петровски дзвон” - Звонко Костелник	13
Ище едно госцоване КУД „Яким Гарди” зоз Петровцох - Звонко Костелник	13
Перши дзень 40. Петровского дзвона - Любича Гаргай	17
Ювилейна 40. Манифестация культурней творчосци Руснацох и Украинцох РГ „Петровски дзвон” - Агнетка Балатинац	18
Отримана 6. Подобова колония КУД Руснацох Осиек – Альмаш 2013 - Агнетка Балатинац	20
Отримани Фестивал духовней музики у Риеки - Владимир Провчи	35

IZ NAŠIH MJESTA - З НАШИХ МЕСТОХ

Презвиска малярского походзена при бачванско-сримских Русиних - мр Илона Грецешин	21
Студенти зоз Кракова наживели Петровци, Стари Янковци и Вуковар - мр Илона Грецешин	21
19. Стретнуце руских школах - Леся Мудри	22
Дні української культури у Вуковарі - Леся Мудри	30

IZ DUHOVNOG ŽIVOTA - ЗОЗ ДУХОВНОГ ЖИВОТА

Швето и робота - о. Владимир Седлак	14
Преславене швето Русадля - Ксенія Лікар	15

LITERATURA – ЛИТЕРАТУРА – ЛІТЕРАТУРА

хто позамета скленчину - Любича Гаргай	16
вон и теди человек - Любича Гаргай	16
Горка кафа - Давор Лагудза	16

ZRČALO ŽIVOTA - ЖВЕРАТКО ЖИВОТА / РЕЦЕПТИ

Вше и вшадзі сом ше вишньовала як Рускиня - Вера Павлович	23
Цали живот прешол ми у селідбох и путованьох! - Яким Пушкаш	26
Рейтеши - Маріяна Джуджар	27

СТАРИ ФОТОГРАФИЈИ

Сноване ДОД Петровци и будоване Огньогасного дому - Яким Пушкаш	29
---	----

PUTOPIŠ - ДРАГОПИС

Националне благодарне паломніцтво до Риму (IV) - Агнетка Балатинац	24
--	----

NA TRAGU TRADICIJE

Тайне ukrajinskih pisanica - Sergej Burda	27
---	----

СЛИЧКИ З ВУКОВАРУ

Вилів Дунаю и Вуки 1965. року - Яким Пушкаш	31
---	----

KRONIKA JEDNOG VREMENA - ХРОНІКА ЄДНОГО ЧАСУ

Мемоари - Здогадованя на еден час и людзох у Петровцох - О. Яким Дудаш	28
--	----

ГУМОРЕСКА

Женіц ше ознова або не?! - Яким Пушкаш	32
--	----

ПЕТРОВЦИ ХТОРИ НЄСТАВАЮ

Вашари - Томислав Рац	33
-----------------------	----

SPORT - СПОРТ / АДРЕСАР

Спорт - Яким Пушкаш	34
Спорт - Ксенія Лікар	34

На першим боку: Агнетка Балатинац - Вука и Дунай у Вуковаре 2013. року

На остатнім боку: Агнетка Балатинац - Зоз фондусу КУД Руснацох Осиек зоз Подобовой колоніи Альмаш
- Автор Еуфемія Новта

РЕДАКЦИЈА:

Вера Павлович
(главна и одвичательна редакторка)
Агнетка Балатинац
Ксенія Лікар и Данил Вашаш

СОВИТ РЕДАКЦИЈИ:

д.ф.н. Оксана Тимко Дітко (председатель),
Любича Гаргай, Маріяна Джуджар,
Златко Гириовати, Яким Ерделі и Вера Павлович

ЛЕКТОРЕ:

Марія Вулич (руски язык)
Леся Мудри (українски язык)
Вера Павлович (горватски язык)

Друковане помага Совет за национални меншини Републики Горватскей.
На вимагане Союзу Русиних и Украинцох Републики Горватскей з Ришеньом Министерства информованя Републики Горватскей од 15. януара 1992. року (УЧ. 523-92-1) „Нова думка” уписана до евиденциј явних виданьох под числом 1366.

Авторизовани тексти не знача же то источасно и становиско редакциј лебо издавателю.

UREDNIŠTVO:

Vera Pavlović
(glavna i odgovorna urednica)
Ahnetka Balatinac
Ksenija Ljekar i Danijel Vašaš

SAVJET UREDNIŠTVA:

dr. sc. Oksana Timko Đitko (predsjednica)
Ljubica Harhaj, Marijana Džudžar,
Zlatko Hirjovati, Joakim Erdelji i Vera Pavlović

LEKTORI:

Marija Vučić (rusinski jezik)
Lesya Mudri (ukrajinski jezik)
Vera Pavlović (hrvatski jezik)

Tiskanje potpomaže Savjet za nacionalne manjine Republike Hrvatske s Rješenjem Ministarstva informiranja Republike Hrvatske od 15. siječnja 1992. godine (ur. Br. 523-92-1), "Nova dumka" je upisana u evidenciji glasila pod brojem 1366

Prilozi autora potpisani imenom ne moraju odražavati mišljenje uredništva i izdavača.

РЕДАКЦИЈА:

Вера Павлович
(головний і відповідальний редактор)
Агнетка Балатинац
Ксенія Лікар і Данил Вашаш

РЕДАКЦИЈНА РАДА:

д.ф.н. Оксана Тимко-Дітко (голова)
Любича Гаргай, Маріяна Джуджар,
Златко Гириовати, Яким Ерделі і Вера Павлович

ЛЕКТОРИ:

Марія Вулич (русинська мова)
Леся Мудри (українська мова)
Вера Павлович (хорватська мова)

Друкується за допомогою Ради з питань національних меншин Республіки Хорватія.
За проханням Союзу русинів і українців Республіки Хорватія з Постановою Міністерства інформованя Республіки Хорватія від 15 січня 1992 року (No 523-92-1) "Нову думку" вписано в реєстр публічних видань під номером 1366

Редакція не завжди поділяє точку зору автора, відповідальність за викладені факти несе автор.

ODRŽANA JE 53. SJEDNICA SAVJETA ZA NACIONALNE MANJINE REPUBLIKE HRVATSKE

Savjet za nacionalne manjine Republike Hrvatske 13. lipnja 2013. godine održao je 53. sjednicu u zgradi Vlade Republike Hrvatske Trg Sv.Marka 2, dvorani 143/1 u Zagrebu. Uz nazočnost većine članova Savjeta i zastupnika gospodin Aleksandar Tolnauer predsjednik Savjeta za nacionalne manjine otvorio je 53. sjednicu, pozdravio prisutne i predložio dnevni red :

usvajanje zapisnika sa 52. sjednice

1. Raspored sredstva romskoj nacionalnoj manjini za ostvarivanje pretpostavki za ostvarivanje kulturne autonomije

2. Zamolbe udruga nacionalnih manjina za prenamjenu sredstva

- Udruga Rona Zagrebai Zagrebačke županije
- Udruga bosanskih Roma u Hrvatskoj
- Udruga žena Romkinja Hrvatske“ Bolja-budućnost“
- Savez Čeha u Republici Hrvatskoj
- „Kraljica Teuta“ Klub albanskih žena Hrvatske

3. Razno

Predloženi dnevni red i zapisnik sa 52 sjednice Savjeta za nacionalne manjine usvojen je jednoglasno

AD1. Savjet je odobrio financijsku potporu od 550.000,00 kuna iz Državnog proračuna za 2013. godinu za programe stvaranja pretpostavki za ostvarivanje kulturne autonomije za romsku nacionalnu manjinu i to:

- Varaždinskoj županiji, 80.000,00 kuna za uređenje i opremanje romskog naselja Donje i Gornje Vratno — uređenje dječjeg igrališta u Općini Petrijanec
- Gradu Grubišno polje, 80.000,00 kuna za realizaciju Programa održavanja objekata i uređenja komunalne infrastrukture na području Grada Grubišno polje — radovi na uređenju ulice Stalovica
- Gradu Kutini, 130.000,00 kuna za izgradnju društvenog doma za pripadnike romske nacionalne manjine
- Gradu Đurđevcu, 100.000,00 kuna za realizaciju projekta uređenja ulica — pripreme radove za rekonstrukciju prilaznih cesta u romskom naselju Stiska
- Općini Petlovac, 70.000,00 kuna za dovršenje izgradnje objekata u romskom naselju u Torjancima

- Općini Darda, 90.000,00 kuna za izgradnju Kulturnog centra Roma Baranje u Dardi.

AD 2. Odobrena je prenamjena sredstava nevladinih udrugama i ustanovama nacionalnih manjina dodijeljenih za programe ostvarivanja kulturne autonomije.

- Udruga Rona Zagrebai Zagrebačke županije
- Udruga bosanskih Roma u Hrvatskoj
- Udruga žena Romkinja Hrvatske“ Bolja-budućnost“
- Savez Čeha u Republici Hrvatskoj
- „Kraljica Teuta“ Klub albanskih žena Hrvatske

- Uz kraću raspravu o održavanju donesena je Odluka o odobrenju financijske potpore od 25.000,00 kuna Općini Lipovljani za organizaciju kulturno-umjetničke manifestacije Lipovljanski susreti 2013. godine.

- Vlada Republike Hrvatske
Na temelju članka 31. stavka 3. Zakona o Vladi Republike Hrvatske (Narodne novine, broj 150/2011), Vlada Republike Hrvatske je na sjednici održanoj 6. lipnja 2013. godine donijela

ZAKLJUČAK

Prihvata se Godišnje izvješće Savjeta za nacionalne manjine o utrošku sredstava osiguranih u Državnom proračunu Republike Hrvatske za 2012. godinu, u tekstu koji je dostavio Savjet za nacionalne manjine aktom, klase:

016-02/13-05/11, urbroja: 50438-13-04, od 18. travnja 2013. godine.

Klasa: 022-03/13-07/92
Urbroj: 50301-04/04-13-6
Zagreb, 6. lipnja 2013.

- Savjet je oštro osudio napise lipanjskog izdanja mjesečnika Vojna povijest Broj 27 o razvoju ustaške vojnice - oružane sile ustaškog pokreta sa slikom ratnog zločinca Jure Francetića na naslovnici odnosno preporuku Ministarstva znanosti, obrazovanja i sporta za čitanje srednjim školama.

- Savjet je najavio izmjene Kriterija za utvrđivanje financijske potpore za programe nevladinih udruga i ustanova nacionalnih manjina i Metodologije praćenja ostvarivanja programa nevladinih udruga i ustanova nacionalnih manjina radi njihova usklađivanja sa standardima financiranja civilnog društva u Europskoj uniji.

- Najavljena je i tematska sjednica u svezi za stupljenosti nacionalnih manjina u programima javnih postaja radija i televizije na državnoj, regionalnoj i lokalnoj razini

AD 3. Razno

Pod točkom razno nije bilo pitanja ni rasprave i sjednica je završena na kojoj se predsjednik A. Tolnauer svima zahvalio.

Zvonko Kostelnik prof.

ОТРИМАНИ „ДНІ НАЦІОНАЛНИХ МЕНШИНОХ ГОРОДУ ЗАГРЕБУ 2013”

У організації Координації радощ и представителюх націоналних меншинох Городу Загребу, 16. юния 2013. року отримана манифестация «Дні націоналних меншинох Городу Загребу». На тей культурней манифестации участвовали: албанска, бошняцка, чарногорска, ческа, мадярска, македонска, ромска, словенска, сербска, болгарска, немецка, польска, русийска, руска, словацка, италиянска, украинска и жидовска национална

меншина. Присутних у мено организатора привитал председатель Координации Золтан Блаж Пири, а у мено Городу Загребу Елизабета Кнор, висланица городоначалника Милана Бандича. Представяне почало зоз ревию народного облечива, а потим ше предлужело зоз наступом фолклорних и шпивацких групох и зоз богатим понукнуцом националних едлох осемнац националних меншинох котри жию у Го-

Танец зоз рускими свадзєбними ручниками

Венчик руских народних танцох

роду Загребу. Водительска манифестации була театрална уметница Урша Раукар. Руска национална меншина на поволанку представителя рускей националней меншини Городу Загребу пана Иринаея Мудрого представела ше зоз «Венчиком руских народних танцох» у виводзеню здружених ансамблох КУД «Осиф Костелник» Вуковар, КУД «Яким Гарди» Петровци и КУД «Руснацох» Осиек. Зєдинени ансамбли наших друштвох представели ше

загєбскей публики у прекрасним парку на Зринєвцу зоз наионалним облечивом, руску кухню и танцами, а домашни и госци знали крашне наградзиц вельочислених аматерох наших друштвох. Вешеле ше предлужело за полудзенком у прекрасним ресторану, а за ише лепшу розвагу постарали ше нашо гудаци и нашо руски писни хтори зме одшпивали ведно зоз представителюм и домашнїма.

Звонко Костелник, проф

ОТРИМАНА 6. РУТЕНИЯДА

У організації Координації рускей националней меншини Рєпублики Горватскей, а под покровительством Вуковарско-сримскей жупаниї, 16. юния 2013. року, на стадиону ФК Петровци, отримани 6. Стари спортски бависка местох у котрих жию Руснаци. Бависка ше отримую под назву Рутенияда, а змагаю ше дзеци основношколского возросту. Змагали ше 12 екипи. У младшей категорії (дзеци од першей по штварту класу основней школи), участвовали дзеци зоз Петровцох, три екипи и три екипи дзецох зоз Старих Янковцох. У вкупним порядку перши три места завжали екипи зоз Старих

Янковцох, а Петровчанє од штвартого по шесте место. У старшей категорії (дзеци од пятей по осму класу) змагателє були зоз Старих Янковцох, Пишкурєвцох (2 екипи), Миклошевцох, Вуковару и з Руского Керестура. Змагало ше у: Джочканю (лєм младши), Чинаганю (лєм старши), Пиличканю, беганю у меху, поцагованю штранга и наруцованю подкови «Карике на марике», а исте число бодох розбавйовали у бависку «фурик».

У вкупним порядку при старших, перше место завжала екипа з Руского Керестура, други були хлапци з Пишкурєвцох, а треци Миклошевчанє. Од штвартого по шесте

Змагателє на 6. Рутенияди

место пласовали ше Вуковарчанє, Пишкурєвци (дзивчата) и Стари Янковци. Понеже Миклошевци и Вуковар мали исте число бодох

за треце место, за розбавйованє бавели «фурик», а побєдзели Миклошевци.

Агнетка Балатинац

МИКЛОШЕВЦИ

ПРЕСЛАВЕНИ ДЗЕНЬ РУСНАЦОХ

После означованя Дня Руснацох на уровню Републики Горватскей котре було 25. мая у Вуковаре, Рада рускей национальной меншини Општини Томповци 15. юния організовала преславу того швета и у Миклошевцох. У просторе Дружтвеного дому отримана шветочна академия на котрей присуствовали заменік жупана Вуковарско – сримскей жупанії Дьорде Чурчич, началнік Општини Томповци Томислав Паненич, його заменікове Здравко Звонарич и Мирослав Лікар, о. Яким Симунович, декан сримски, заступнік у Совиту за национални меншини Републики Горватскей Звонко Костелник и други госци.

После державней гимни и шветочней писні Руснацох у Републики Горватскей „Браца Русини“ присутних перше привитал Мирослав Лікар, заменік началніка Општини Томповци зоз шора рускей национальной меншини и председатель општинскей Ради котри подзековал визначним госцом же ше одволали и пришли возвелічац тото швето. Оцец Яким Симунович, як висланік кир Николи Кекича, владики крижевского пренесол його поздрави и жаданя же би Рус-

наци на тих просторох и надалей пестовали свою виру, язык и культуру як найвекши и найзначнейши дарунок будущим генерациям. Нововибрани началнік Општини Томповци Томислав Паненич винчуюци швето, виражел надію же ше у општини як вецейнациональной заедніци затримаю шицки богатства народох цо єден од значних задаткох у розвиваню сучасного дружтва у наиходзацим чаше. Заменік жупана Дьорде Чурчич, у мено жупана Божи Галича як и у власне, повинчовал швето и здогаднул же у жупанії кажди пяти биватель припаднік даєдней национальной меншини.

У культурноуметніцкей програми наступели школяре ОШ Чаковци котри ходза на години мацеринского язика зоз рецитациями и шпиванками, а порихтала их учителька Леся Мудри зоз помоцу учительки у пензії Ксенії Лікар. Женска шпивацка група КУД „Яким Говля“ одшпивала два народни писні, а Ксения Лікар младша рецитовала писню Петра Бучка „Нашо дідове“. Тота шветочносц була нагода же би ше означели и рочніци значни за Руснацох у валалє и у Горватскей.

З тей нагоди о. Яким Симу-

Рецитаторска часц програми

нович пречитал реферат о др Гавриілови Букаткови котри бул перши и єдини руски надвладика народзени скорей сто роки у Горватскей, у Долніх Андриєвцох при Славонским Бродзе. Учитель у пензії Дюра Лікар пречител интересантни податки о паноцови Владимирови Лабшови котри службовал у Миклошевцох полни 43 роки, од 1883. по 1926. рок. Його дзивка Даница була перша руска учителька зоз Миклошевцох котра 1925. року достала окреме припознанє Папи Пия XI. Треца визначна особа др Федор Лабш, историчар и публициста котри ше народ-

зел скорей 110 роки, а написал першу историю Руснацох Бачкей, Сриму и Славонії. Конферансу на горватским и руским язикау успишно водзели школяре Паула Поточки и Иван Лікар.

Вкупному упечатку шветочносци допринесли и члени Здруженя женох „Миклошевци“ котри прикрашали простор зоз виставу ручних роботох, шматох и предметох и порихтали стари руски лакотки котри нащивителе могли коштовац на коктейлу после академий.

Ксения Лікар

Часц вистави вишивкох и другей творчосци

Женска шпивацка група КУД „Яким Говля“

ЛОКАЛНИ ВИБЕРАНКИ НА ПОДРУЧЧУ ГОРВАТСКЕЙ

ЖИТЕЛЄ ЖАДАЛИ ПРЕМЕНКИ

– За замінікох началнікох виберанки Мирослав Лікар і Ярослав Медеші

На основи Закона о локалней и регионалней самоуправи Влада Републики Горватскей априла мешаца розписала локални виберанки за 19. май того року. На тих виберанкох граждане виберали: членох општинских и городских радох, жупанийских скупштинох и скупштини городу Загреб. Тиж так виберали городоначалнікох, жупанох и їх замінікох, та општинских началнікох и їх замінікох, а у општинах Богдановци и Томповци и замінікох началніка зоз шорох припаднікох рускей националней меншини.

Мирослав Лікар

Препатраюци кандидацијни листини обачели зме же на нїх було и руски мена зоз чого мож заключиц же ше и Руснаци уключели до политичного живота. За городску раду Вуковар кандидати ше находзели на 10 листинох од чого Василь Костелник, Звонко Мудри и Владо Мудри спред Горватских лабуристов – странки роботи, а Владо Русин на листини ГДССБ.

За општинску раду Томповци зоз Миклошевцох ше кандидовало мале число Руснацох: Дюра Бици (ГСП), Борис Красник и Деян Гудак (ГСС) и Мирослав Лікар спред групи гражданох. До политичного живота у Општини Богдановци, дзе було 6 листини, за општинску раду жадали ше уключиц тоти Руснаци зоз Петровцох: Дамир Дорокхази спред ГДССБ як ношитель листини, а коло нього ище и Йовген Надь. Спред странки Союз за пременки, дзе ношитель Даниел Сеґеди, на листини ше ище на-

ходзели: Еуфемия Сеґеди, Янко Боднар, Янко Сеґеди, Владимир Дудаш, Славко Надьордь и Желько Надьордь. На листини ГДЗ попри других находзели ше и двоє Руснаци: Мирко Гарди и Петро Киш.

Кандидати за општинску раду на заедничкей листини СДП, ГНС и ГСУ, чий ношитель Томислав Рац, находзели ше и тоти Петровчане: Маријана Джуджар, Андреа Маґоч, Звонко Костелник, Желимир Мудри и Сузана Кетелеш.

Спрам Закону о локалней управе и самоуправи Руснаци зоз Миклошевцох и Петровцох у своіх општинах можу мац и замінікох началніка. Так спред рускей националней меншини за замініка началніка у Општини Богдановци кандидовали ше: Ярослав Медеші (окончовал тоту длужносц у прешлим мандату), Дамир Ґача (ГДССБ) и Томислав Рац (СДП, ГНС и ГСУ). За замініка началніка спред рускей националней меншини зоз Миклошевцох кандидовали ше Витомир Мудри (тоту длужносц окончовал у прешлим мандату) и Мирослав Лікар спред групи гражданох. У Општини Стари Янковци же мале число Руснацох, а на политичним плане медзи нїма найактивнейши Мийо Шайтош. Вон у прешлим мандату професијно окончовал длужносц замініка началніка, а тераз ше кандидовал за длужносц началніка їх општини.

Посцигнути обчековани резултати

Спрам податкох Державней виберанковей комисіи за предложених кандидатох гласало у векшини жупанийох дацо вецей як 50 % од уписаних виберачох, а по валалох и менших городох тот процент и дакус векши. На тих виберанкох гласали и нашо людзе. Так у Општини Богдановци, дзе подпадаю и Петровци, од уписаних 1899 гласачох гласаню приступело 994 лебо 54,11 %. За замініка началніка представніка рускей националней меншини избрани Ярослав Медеші хтори достал 49,49 %, а його противкандидати Томислав Рац 31,12 и Дамир Ґача 17,35 %. До нового состава општинскей ради гласи достали: ГДЗ 35,62 % и освоєла 5 мандати медзи хторима и Мирко Гарди, листина СДП, ГНС и ГСУ освоєла 3 ман-

дати (од Руснацох Томислав Рац и Маријана Джуджар), странка ГДССБ 8,67 % и еден мандат (Дамир Дорокхази). Листина Союз за пременки Даниела Сеґедия достала 6,55 % гласи цо не було достаточне за еден мандат. За началніка ані еден зоз кандидатох не достал достаточне число гласох, та перши двоє о два тижні ишли до другого кругу. У Општини Томповци тиж було напарте до остатней хвильки. Од уписаних 1499 гласачох на виберанки вишло 887 лебо 58,84 %. За кандидацијну листину групи гражданох гласало 49,46 % и так достала 6 мандати, од Руснацох ту Мирослав Лікар. Горватска демократична странка и ГСП АС достала 36,39 гласи лебо 4 мандати, а медзи нїма Дюра Бици и ГСС 9,99 %, односно еден мандат.

Ярослав Медеші

При гласаню за замініка началніка рускей националней меншини обачени дзепоседни неправилносци, та гласане поніщено. Кандидати, Мирослав Лікар и Витомир Мудри, оставао исти, а гласане було повторене 26. мая на хторим Мирослав Лікар посцигнул ище прешвечлівшу побиду.

Же жителє томповскей општини жадали пременки видно зоз резултатох. После дваец трох рокох странка ГДЗ виберанки страцела, а за началніка уж у першим кругу избрани Томислав Паненич бо освоєл 54,76 % гласох. У Вуковаре ані еден зоз кандидованих Руснацох не достал тельо гласи же би вошел до городской ради.

У Општини Стари Янковци началник бул избрани у другим кругу до котрого вошел и Мийо Шайтош.

Одлучовал други круг

У першим кругу локалних и регионалних виберанкох чолни особи у дзепоедних општинах (164 началніки), городох (85 городоначалніки) и жупане у 12 жупанийох не були избрани пре недостаточне число гласох. Други круг виберанкох отримали 2. юния. На тих виберанкох ше гласало на 5.490 гласачких местох, а вкупне число гласачох вишло коло 3,3 милиони. На гласане вишло 43,12 % лебо коло 1,5 милиона.

Спрам виявох чолних людзох на державним уровню посцигнути резултати обчековани, а ми спомнеме лем даскельо податки: на место городоначалніка у найвекших варошох Горватскей у Осиеку, Риєки и Сплиту победзели кандидати СДП и коалицийних партнерох, а у Загребе найвечей гласи достал независни кандидат, длугорочни городоначалник Милан Бандич. У жупанийох ГДЗ у наступним периодзе будзе мац аж 10 жупанох, СДП трох итд.

У Вуковаре од уписаних 27.817 гласачох на гласане вишло 15.081 лебо 54,22 %. Нови-стари городоначалник Желько Сабо (СДП) победзел својого противкандидата (ГДЗ) бо достал 8.128 гласи лебо 53,90 %. У Богдановцох у другим кругу гласаня за началніка општини надмоцно победзел Юрай Михайлович бо достал коло 60 % гласох.

На виберанкох у Стари Янковцох у виберачким попису було 4.144 гласачох, а на гласане вишло 1.669 лебо 40,28 %. Мийо Шайтош як кандидат ГСС и ГСЛС достал 688 гласи лебо 41,22 %, але му то не було досц бо кандидат ГДЗ Драґан Сударевич достал 939 гласи лебо 56,26 %.

На тот способ Руснаци буду у идущим штиророчним мандату мац лем двох замінікох општинских началнікох – у Општини Богдановци то Ярослав Медеші (Петровци) и у Општини Томповци Мирослав Лікар (Миклошевци).

Ксенія Лікар

ВУКОВАР УСПИШНО ОХРАНЕНИ ОД ВИЛЉУ

Даскельо дні тирвала непереривна борба против можливосци виліваня Дунаю и наношеня велькей материалней чкоди самому центру Вуковара. Войско, огоньгасци и велі гражданає през своєю здруженя положели ше под команду Штабу за охрану од виліву хтори провадзел кажди центиметер росту води. Гаци подзвигнути зоз даскеліма тисячами мехох зоз писком, а главна вистка на шицких медийох штредком юния того 2013. року бул стан води. Дунай и Драва, два нашо найвекши реки хтори чечу през Славонию, виляли ше лєм часточно, але на щесце не нанесли вельки материални чкоди, а не було ані утрати людзох як цо то указовали медії за даєдни други жеми у ЕУ, насампредз у Ческей. Позарядово мири за охрану од виліву у Вуковаре приноша ше кед Дунай на рошне понад 580 центиметри. Наш город ма добре едуковани тим людзох хтори ше зна ношиц зоз вилівом, а хтори ше 2006. року уж доказал. Тогорочни уровень Дунаю бул 725 центиметри и бул висши аж за 6 см од останей опасносци од вилівох. Трошки охрани од виліву барз високи, а ориентацино виноша блізко осем милони куни. Вуковарчанає ше швидко звикли зоз опасносцу, а сам Вуковар нащивело и найвисше державне руководство на чолє зоз председателюм РГ др Ивом Йосиповичом и премиером Зораном Милановичом, хтори, у другим кругу локалних виберанкох потвердзеному, городоначалнікови Желькови Сабови дали потримовку и винесли своєю за-

Дунай ше вилял по криж. Памятнік у центру Вуковару

довольство зоз добре обдуману заштиту людских животох и матариялних доброх у городу герою. Сама водова габа котра преходзела през Славонию прицаговала вельку заинтересованосц при людзох, та ше у Вуковаре нараз зявела некаждодньова

гужва хтора наволана „вилівни туризем”. Людзе з дзеци ходзели коло побережя Вуки и Дунаю, сликовали покля вода пришла, сликовали ше коло мехох зоз писком и коментаровали збуваня. Найстарши Вуковарчанає здогадує ше виліву Дунаю у Вуковаре 1965. року кед Дунай бул високи 769 центиметри и вилял ше по центру варошу. Вода теди була глібока коло 2 метери и дас дзешец дні ше по ней вожело на чамцох як у Венеції. Тото искуствие порушало тедишно власц же би коло Дунаю вибудовала глібоки гаци и пременєла цек реки вуки хтора ше по теди до Дунаю улівала гореводно, коло острова спортох, зоз чим ше вельке количество води зоз нароснутого Дунаю преліва до Вуки як до природного бегелю. У звичайних оклоносцох Вука у центру Вуковару барз плітка, та ані не нагадує на рику. Случує ше же єй корито у самим центру цалком сухе, та неупуцени не повязую тото сухе корито зоз рику. У непоштредней вилівней опасносци, як и того року, Вука рошне аж по своєю мости и випатра як директна опасносц за виліване у найстрогшим центру мєста. Тогорочни 725 центиметри на щесце не загрожели самим улічком варошу, але ше Вука виляла у етно туристичним центру Адица и на щесце не нанєсла вельки чкоди.

Заляти лєшик Адица

Електронічна табла днями указовала роснуце водового уровню

Попатрунок на острово спортох обколєшене з високу воду

Пририхтала
Вера Павлович

ВИЗНАЧЕНИ ДЗЕНЬ ПОБИДИ НАД ФАШИЗМОМ И ДЗЕНЬ ЕВРОПИ

У Илоку 14. мая 2013. на памятник жертвам хтори погинули 1944. року, при церкви св. Ивана Капистрана Делегация Союзу Русинох и Украинцох РГ зоз амбасадором Олександром Левченком, жупания Вуковарско–сримска, город Илок и Украинска заедница у РГ положили венец з нагоди Дня Европи и Дня побиди над фашизмом. Делегацию предводзела председателька Союзу Дубравка Рашлянин, а у делегации були и подпредседатель Зденко Бурчак, Желько Костелник, секретарка Ради ВСЖ Марияна Джуджар и

Звонко Костелник, член Совиту за национални меншини РГ.

У мено Вуковарско–сримскей жупании запалели швичку и положили венец заменик жупана Желько Цирба и Дьорде Чурчич, а за делегацию вароша Илок городоначалник Мирослав Янич. Заменик жупана Ж. Цирба наглашел добре сотрудицтво зоз Украину и надпомнул же Вуковарско–сримска жупания и Закарпатска обласц маю подписани контракт о сотрудицтве.

Звонко Костелник, проф.

Делегация Союзу Русинох и Украинцох зоз амбасадором Украины у РГ Олександром Левченком и другим меншинским и политичним целами у Илоку

ОТРИМАНИ ДВА СХАДЗКИ У ПРЕШЛИМ ПЕРИОДЗЕ

Цеком мая мешаца, у рамикох своїх порядних активносцох, Союз Русинох и Украинцох РГ организовал два работни схадзки.

На сам Дзень Руснацох РГ, 25. мая, у просторийох Союзу отримана работна схадзка Председательства зоз дньовим шором хтори провадзел чечуци питаня. Медзи иншим члени Председательства поинформовани о цеку пририхтованьох централней Союзовой манифестации „Петровски дзвон” хтора ше того року по 40. раз мала отримач 8. и 9. юния, а за хтору, з оглядом на ювильей, Союз гледал и високе покровительство Председателя Републики Горватскей др Иви Йосиповича, и тото покровительство, попри уж познатого покровительства Совиту за национални меншини РГ, тиж так потверджене. Зоз самим тим наш „Петровски дзвон” достава на своїм дигнитету и треба го достоянствено означити.

На намагане председателя КУД Русинох и Украинцох Приморско–горанскей жупани „Рушняк”, Владимира Провчийового, Председательство потримало инициативу

Члени Председательства, з ліва на право, Звонко Дудаш, Желько Костелник, Владимир Провчи, Мелания Пап и Иван Чорак

же би ше отримала културна манифестация „Дні култури Русинох и Украинцох” у Риєки, за хтору Дружтво „Рушняк” того року не достало потребни средста од Совиту за национални меншини РГ. Манифестация ше отримала од 24. по 30. юний, а як госцуюци ансамбли у Риєки зявля ше два наше Дружтва: КУД „Осиф Костелник” з Вуковару, хтори и влоні мал замерковани наступ у Риєки и КУД „Яким Гарди” зоз Петровцох. Без огляду на рецесийни часи и зменшани средства за културни манифестации, Председательство и членство нашого Союзу будзе ше намагац зачувац векшину своїх

културних манифестацийох, окреме гевтих хтори уж маю традицию у даєдним штредку як цо то „Дні култури Русинох и Украинцох” у Риєки.

У другей точки дньового шора Председательство поинформоване о цеку пририхтованя Летней школи у організації Союзу, хтора ше того року отримала у Ораховици, у центру осецкого червоного крижа Меркур, а хтори прилагодзени потребом школи у природи. Летна школа будзе тирац од 1. по 15. юлий и будзе розделена на два турнуси, на основношколски и штредньошколски возраст, а новосц и можливе источашне биване Руских дзеццох зоз

Войводини хтори буду мац свою школу, цо нашим младим оможливи зблїжованє.

Штвраток, 30. мая, отримана друга по шоре тогорочна схадзка Совиту Новей думки. Схадзку зволала председателька Совиту Новей думки др сц. Оксана Тимко–Дітко. На дньовим шоре ше як и по teraz нашла ушорйовацка политика наших часиописох, розпатранє чечуцих питаньох и можливосц організованя школи або сминару за наших студентох початком ешені. Така файта додатного ангажованя требала би уродзиц зоз звекшаним интересом наших младих за проваджене и воздзвиговане збуваньох вязаних за нашу националну меншину на просторе РГ, але и ширше.

Цеком того периоду нужне тиж так розписац и конкурс за главног и одвичательного редактора нашого информованя, з оглядом же по Союзим Статуту тото место ревиборне кажди штири роки. Председательство на наступней схадзки у сотрудицтве зоз Совитом Новей думки принеше критериями и текст того конкурсу.

Вера Павлович

КУД-у РУСНАЦОХ ОСИЄК ПЕРШЕ МЕСТО У ВАРЕНЮ СЛАВОНСКОГО ЧОБАНЦУ

В суботу, 1. юния 2013. року, КУД Руснацох Осиек учасовало на манифестациї Славония Етно фест, котра ше под покровительством городу Осиеку и жупаниї Осецко-бараньскей отримовала на двох локациѣх. Перша часц, смотра дзезинского фолклору, отримовала ше у сали месней заєдници „Тврдя“ на Виенцу Ивана Мештровича, а пре похмарене небо з котрого каждой хвильки могол плюснуц диждж и змочиц шицки прекрасни народни облечива до хторих дзеци були пооблечени. Друга часц була у парку краля Држислава, познатша як локация при „школьки“, бо бина котра ше там находзи ма випатрунок отвореной школьки. Там ше отримовал наступ здруженьох и КУД-ох националних меншинох, були поставени штанди на хтори ше приказовало дацо о каждой националней меншини, а було тиж и змагане у вареню славонского чобанцу.

КУД Руснацох Осиек наступело зоз шпиванками „Америцки мен“ и „Дай нам

Боже добри час“ котри виведла хлопска шпивачка група у составе: Зденко Сивч, Янко Чордаш, Мирко Рибич, Владо Еделински и Зденко Филипович, а провадзел их тамбурови оркестер КУД Руснацох у составе: Рудолф Ерґотич, Огнен Здравкович, Никола Дітко, Дарко Кубатка и Иван Будимчич.

Екипа КУД Руснацох змагала ше и у вареню славонского чобанцу и освоела перше место. Члени екипи були Зденко

Перше место у вареню славонского чобанцу

Наступ КУД Руснацох Осиек на Славония етно фесту

Сивч, Мирко Рибич и Владо Еделински, а векшина членох Дружтва здушно потримовала їх намагане же би були цо успешнейши.

Тото красне пополадньове дружене на концу претаргнул диждж котри нас того року скоро порядне провадзи кажди дзень, але гевти витирвалши и тому „доскочели“, та своєю смачни порциї чобанцу поедли под слункобранами лебо под амрелами.

Агнетка Балатинац

З АКТИВНОСЦОХ КУД РУСНАЦОХ ОСИЄК

Зоз манифестациї вареня националних єдлох у котліку

В суботу, 15. юния 2013. року, КУД Руснацох Осиек вжало учасц на манифестациї котру организовала агенция Ноктуа у рамикох проекту о сотрудничестве медзи националними меншинами, под назву : Gastronomsko-kulinarska manifestacija Minority 3D- diversity, dialogue,

development.

Припадніки националних меншинох варели єдла у котліках, шпивали своєю шпиванки и бешедовали єдни другим о своєї националносци и роботы у дружтвох.

Манифестация задумана же би ше меншини вецей збліжели и презентовали, у тим

Дзень отворених дзверох

случаю, єдла своього народу, лебо єдло спрам вибору екипи котра го вари. Екипа КУД Руснацох у составе Зденко Сивч, Мирко Рибич и Владо Еделински варела пасулю. А вечер пред тим, пияток, 14. юния 2013. року, КУД Руснацох Осиек, у своїх просторийох, Франкопанска 53,

отримало "Дзень отворених дзверох" од 19 по 21 г.

Приказана роботна проба тамбуровой и хорскей секциї, а могло ше поопатрац и збирку малюнокх з Подобових колонийох та попривочедац о роботы Дружтва.

Агнетка Балатинац

ЦАЛКОМ ИНШАКИ ШВЕТ

Дзивчатски танец «Увиванец»

У Осиеку уж 50 роки иснуе Центр за вихов и образование «Иван Штарк». У нїм ше за самостойни живот и роботу пририхтую дзеци и одроснути особи з меншима або векшима почежкосцами у розвою. При Центру дїйствуе основна школа до хторей ходза школяре од першей по осму класу з меншим ступньом менталней ретардації и почежкосцами у розвою. Тиж так ту дїйствую и виховнообразовни групи за школярох од 7 по 17 роки и групи роботного оспособованя за дзивки и леґиньох од 17 по 21 рок. Одроснути особи з инвалидитетом маю полдньове перебуванє у двох роботньох. Кед ше пречитаю так начишлени податки, вец ше человек можебуц опита цо то за школа и прецо би дахто о тим писал. Но за тото исную вецей причини. Як перше, то єдна окремна школа до хторей кед войдзецє, окрем прекрашне ушореного голу и учальньох прикрашених з креативними роботами школярох хтори ше там уча, єдноставно напахачє любов. А вец кед ше стретнеце зоз поглядом и ошмихом тих дзецох (або одроснутих хтори вше оставю як дзеци) похопюєце же сце вошли до єдного цалком другого швета, милого, ненасилного, невігубеного... Їх щироєц вас облапи так же бисце пожадали занавше, кед би то було можливе, остаєц у тим и таким швеце.

КУД «Осиф Костелник» мало чєсєц войсєц до того кругу людзох на їх поволанку, и наступиц на Вечару фолклору, а з нагоди прєслави 50. рочнїци иснованя Центру. Було то штварток, 16. мая. Зоз красними словами шицких учашнїкох привитала директорка Центру мр сє.

Едит Лемал, а програму водзєла панї Ивана Горняк. Нашо Дружтво ше прєдставєло зоз штирома танцами. Дзивчата одтанцовали «Увиванец» и «Буковинску полку», а хлапци «Герц» и «Повзунец». Публика их барз крашне прияла и наградзєла з моцним аплаузом. Окрем Руснацох наступєли и Македонци – КУД «Брача Миладиновци» зоз Осиеку, Сєрби – СКУД «Й. Й. Змай» зоз Биєлого Брда, Словаци – Матица Словацка зоз Юрєвцу, Мадяре – КУД «Чардаш» зоз Сузи и Горвати – КУД «Жєлєзничар» зоз Осиеку. На самим початку того фолклорного дружєня на бину вишли домашнї школяре и шицких присутних одушевєли зоз виводзєньом научених танцох. Случєла ше и єдна одвязана шнурка на ципєли хтору ше єдноставно завязало и прєдлужєло танцоваєц як кед би ше баш нїч не случєло.

После того шицки учашнїки и домашнї поволани на банкет. Вон бул таки богати зоз рижнородними єдлами, шалатами, покєраями и пицом яґод кед би бул порихтани за даяких високих державних госєцох, а нє за нас, звичайних малих людзох.

После того пришли и гудаци, т.є. состав «Шокачка Грана», та ше и на тот завод несобовязно затанцовало.

Любица Гаргай

Хлапци у танцу «Герц»

ШВЕТ ДУХОВНОГО СПРАМ ШВЕТА МАТЕРИЯЛНОГО У ДРАМИ МИРОНА КАНЮХА

Внедзелю, 26. мая, КУД „Осиф Костелник“ з Вуковару угосцел драмску аматреску секцию КУДа „Яким Гарди“ зоз Петровцох, хтора того року на своїм репертоаре порихтала драмски фалат „Концерт за пса и шмеце“ руского драматичара Мирона Канюха. Змист драматичного збуваня одвива ше у вчасних седмдзешатих рокох прелшого столітия. Тема обстанку и напредованя поединца у людским дружтве вична и невичерпна. На дворе єдней городской периферії у совей хижки бива млади студент кніжовносци и филозофії Мики. Вон своєю младежски и общелюдски идеали о легитимней еднакосци людзох медзи собу, без огляду на материялни статус, не сце заменїц за практичнейши и нечаснейши способ воздзвигованя на дружтвених гарадичох преїг малженства зоз газдиньову дзивку хтора ментално заостата и до хторей є не залюбени. Таку можлівосц вон зоз щирим ненависту одбива. Перши Микийов собешеднік жобрак Стари хтори преживує у контейнеру за шмеце, зазберючи од-

рутки од єдла. Публика не-одлуга дознава же Стари у ствари супруг газдинї того обисца, Маргити, хтора вельку хижку дзелї лем зоз дзивку Цилицу и хтора Старому зоз своїм промискулитетним и неморалним животом згадзела малженство и зотарла каждую илузию же сучасни швет ище почитує стари вредносци як цо то дом, фамелия, вирносц и жертва за своїх ближніх. Стари предлужує жиц на окраїску власного дома коло контейнера за шмеце.

Заплет ше може препознац зоз зявеньом младаго анархисти Цопия хтори гласно и агресивно жада меняц швет без алтернативи, але му завадзаю празни брux и глава без конкретней идеї. Цопи гарлати и бесни на шицко коло себе, але му не проблем войсц до розгварки зоз миролюбивим Микийом хтори му понука „змесценє“ зоз Старим у контейнеру голєм на єдну ноц бо його хижка за пса цесна за обидвох. Цопи покус необчековано, по стретнуцу зоз Маргиту и ноценю у контейнеру за шмеце, швидко меня своєю анархистични идеї за прак-

Томислав Рац у улоги Старого, Боян Кошутич як Мики и Даниел Вашаш як Цопи

Ивана Колбас у улоги Маргити

тични можлівосци хтори му отвєра женїдба зоз Маргитову дзивку преїг котрей ше уселує до хижки. На тот способ патраче ясно видза же зоз шветом управяю аморални особи у оподобєну Маргити и тоти хтори маю брux за таки способ живота швидко ше пендраю горе по гарадичох дружтва, а други оставаю на дворе при шмециску. Мики пробує нагвариц своєю дзивку Маю же би напустили жем и дагдзе почали худобни и чесни живот далеко од такого швета, але го вона одбива бо своєю красу як и велї млади дзивки хаснує же би ше пребила на даяке безпечне и високе мес-

то. Неодлуга Мая постава секретарка бувшого анархисти Цопия, хтори у медзичаше, преїг малженства зоз ретардовану Маргитову дзивку Цилицу, постал углядни граждан и роботни человек.

Мики закончує факултет и зоз своєю фахову приготовку нїгдзе не може достац роботу, не преходзи на числених конкурсох и постава прешвечени же ані школованє, ані знанє не достаточни же би человек чесно жил у таким компромитованим дружтве. Цопи му велькодушно понука роботне место його власного пса хтори не ма вельку обвязку окрем бреханя, а тиж так му шлебодна и його хижка за пса на дворе у хторей бивал под час студираня. Кед ше спатри порученє тей озбильней драми, хтору петровски аматере маєстрално одбавели, за вуковарску публику остава питанє чи судьба малого человека, хтори ше не може и не жада одрекнуц своих идеалох и чесци, наисце ограничена лем на безконечне и беззначне бреханє на окраїску шицких значних збуваньох и живота по гевтей старей народней присловки же: "Пси брешу, а каравани преходза!"

Вєра Павлович

Томислава Ралиш у улоги Маї, Микийовей нещєшлївєй любви

ВШЕ УСПИШНИ КЕРЕСТУРЦИ ЗАВАРЛИ 40. „ПЕТРОВСКИ ДЗВОН”

Вше успешни Керестурци заварли 40. „Петровски дзвон”

Коруна тогорочного юбилейного 40. Петровского дзвону бул ансамбл Дома култури з Руского Керестура. У преполней сали Дома култури у Петровцох, домашні и госци мали нагоду уживац у прекрасним концерту вредних аматерох зоз Керестура котри ше представели зоз народним оркестром, женску и хлопску шпивацку групу, соло-шпивачами и дуетами, як и виводзацим танечним ансамблом, а зоз шлідоуюцу програму:

1. ”ЕЙ У ГАНІЧКИ НА ДВОРЕ” – фолклорни ансамбл

Руски свадзебни звичаї зоз початку 20. вику

2. МИШАНА ГРУПА ШПИВАЧОХ

При мурику явор
Не зрубуй, не сцинай
Плела дзивка
Ей не плєсце

3. ИДЗЕ ВЕРБУНГ, ИДЗЕ ГОРЕ КЕРЕСТУРОМ – фолклорни ансамбл

Звичай вербованя младих легиньох у руских валалох пред Першу шветову войну

4. ЖЕНСКА ГРУПА ШПИВАЧОХ

Ту уж вечар
Шугайова матка
Ей не пойдзем
Ей там на гори

5. ”ЕЙ НАЙКРАСШИ ВЕНОК КЕД У НІМ БАРВЕНОК” – фолклорни ансамбл

Венчик чардашох и чапашох зоз предсвадзебного циклуса звичайох на Горніци

6. ХЛОПСКА ГРУПА ШИВАЧОХ

Ходзел я гу тебе
Пошол би я до вас
Посадзена черешенка
Зашал я желе

7. ”ВАСИЛОВО ФИГЛІ” – фолклорни ансамбл

Карички, чапаша и чардаша зоз Старей горніци – Земплину и Шаришу

СОЛО ВЕСНА НАДЬ

Ей млади шугаю

ДУЕТ ВЕСНА И АНДРЕА БУЧКО

Там при старей студії
Хлапцох кед вербовали
СОЛО АНДРЕА БУЧКО

Най живот идзе

5. ”ШВЕТО НА КАРПАТОХ” – фолклорни ансамбл

Венчик закарпатских и гуцулских коломицькох

6. ДАЙ НАМ БОЖЕ ДОБРИ ЧАС – шицки учашніки

Хореографове: Йоаким Рац Мими и Силвестер Гача
Фахови руководитель фолклор-

ного ансамбла *Желько Гарди Фахови руководитель шпивацких групох, оркестри и аранжер: Юлиан Рамач Чамо*
Директор Дома култури: *Йоаким Рац Мими*

Окрем же наисце публика уживала у святочним концерту котри виведли Керестурци, вешеле ше предлужело на вечери у Соколани. За писну и танец шицким присутним постарал ше оркестер Дома култури покля госци не мушели рушиц дому.

Звонко Костелник, проф.

ИЩЕ ЄДНО ГОСЦОВАНЄ КУД „ЯКИМ ГАРДИ” ЗОЗ ПЕТРОВЦОХ

На поволанку СКД «Прo-свита» Загреб пододбор Дарда, 23. юния того року, КУД «Яким Грди» Петровци гoсцoвалo на «7. мeдзинарoднeй смoтри националних мeншинoх Дарда 2013» кoтpa шe oтpимyє з нагoди дня Општинe Дарда, a пoд пoкрoвитeльствoм Министeрствa култури Рeпублики Гoрватскeй. Oд националних мeншинoх настeпeли: Мaкeдoнци, Рoми, Укpaїнци, Мaдьярe, Слoвaци и Руснaци.

Звонко Костелник

Венчик руских народних танцох пред публику у Дарди

ШВЕТО И РОБОТА

Находзимо ше у періодзе рока у котрим у кратким часе було даскельо векши церковни и народни швета. Од швета Вознесения Господнього, та по швето св. Петра и Павла того року було и будзе наисце густе. З другога боку, и сама хвиля така же диждж попадавал лем цо не кажди дзень, а праве на слунковити дні ше трафяли векши швета, та ниа бриги велім, а окреме земледілцом на валалох.

Питанє швета и роботи єдно з гевтих питаньох о котрих ше, або барз вельо, або ніяк не бешедує. Якошик спомедзи двох екстремних позиційох чежко пренайсц даяке „розумліве“ толкованє котре би з єдного боку умирело немирни шерца гевтих котри ше стараю же би швето не потупели, а з другога порушало и гевтих котри о тим не дзбаю, бо нешка ше, як гуторя, вецей и так не зна шора, та даремно о нім и бешедовац. Прешвечени сом же тема цікава, бо нас шицких дорушує, а заш лем súčasно так плітко о ней роздумуєме, лепше поведзене надмудруєме.

Прешвечени сом же значне же би було розяшнене цо то

значи тримац швето по християнски, яки животни параметри у котрих ше каждодньово рушаме, и на концу, дзе у тим шицким я як индивидуа – поєдинец.

Кед дакус опатриме до християнского календару, увидзимо же ше каждодньовно зазначує даяки святи, або даяка подія зоз длугоких 2000 роках християнства. Дзепоедни з ніх писани з червенима буквами бо маю окрему значносц за обще християнство як фундаменти на-

шого спасеня (Велька Ноц, Крачун, итд.), а други заш у дзепоедних народох або обрядових традиційох маю окремно вельке значенє, та су прето признани гу вельким шветом (св. Миколай, св. Георгий - Дзуря, ...). И у єдним и у другим случаю вони ту же би нас здогадли на одредзене таїнство вири котре значне за наш каждодньови християнски живот. Богослуженя, читаня зоз Апостолу и Євангелиї, окреми антифони и тропари, дзепоедни молитви, аж и народни обичаї вязани гу шветом, иду у напране приближици каждому вирнікови значносц самого швета – дац му духовни импулс.

Пре чувство велькосци тих таїнствох, од самих початкох християнє пробовали пренайсц себе шлебодного часу уклучици ше до заєдніцкого богослуженя. Зоз часом розвивали ше заповидани швета, а вец гу тому и ошлебодзованя од векшей роботи на

таки дні. Треба добре обачици же славиц християнске швето у першим шоре здогаданє (memoria) на дацо значне за власне спасенє, а не нероботни дзень. Свидоми зме же єст держави дзе ше и на найвекши християнски швета муши робици, а зоз тим швета у християнских фамелийох не тримани менєй, але ше вони знали прилагодици гу ситуациї и найсц часу за то цо їх шерцу святе. Вецей раз уж у самим Святим Писму читаєме же и Исусово ученики, але и священіки у храму з часом потупйовали назберани прописи вязани за дзень Господні. И нешка ситуациа иста. И на саме швето дзепоедни роботи муша ше одробици, бо бизме вец ані швето не могли тримац кед би тоти роботи престали, поготов у вельких варошох. Швето причина помодліц ше, позберац ше у дому молитви – церкви, зашпивац ведно, приступаюци гу св. Евхаристії, буц членами єдного Христоваго цела сполнюци його

жадане и заповид зоз Остатней вечери. Зоз того сполньованя Христовей заповиди и походзи назва християне за його ученїкох.

Друге, то контекст у котрим жиєме. Бешедуєци о роботах бешедуєме у даяких категорийох котри роботу дзеля на чежку физичну роботу и других. Перши вше „настрадаю“, а други (у першим шоре дутяни) вше зарабяю на таки

дні. Питанє роботи и нероботи на швето, то питанє потреби, а не фйти роботи. Стари людзе, кед их уж щеме споминац, знали розликовац тото цо ше муши поробиц од того цо може причекац. На надмудрованя з койдзєякима мудерцами з народу о роботи на дзень Господні, Исус ше им лем опитал хто своєю обовязки гу статку не пороби на дзень

сobotні, або хто пре швето зохаби животину у небезпеки (Лк 13,15 и 14,5). Ту у першим шоре указане почитованє гу природи и ей законом, котри не процив Бога але су од Бога. Не вредзи можебуц исте и за шено на хторе приходзи дидждж, або за даяку другу ситуацію дзе ше робиц єдноставно муши? Або можебуц Христове слово не досц вельке за чловека-християна же би було векше од словох локал-мудерцох?

Пришли зме и до трецей димензиї. То тот индивидуална, дзе на концу кажде зна, але и муши преценїц чи дацо роби упрекоц, чи роби пре незаситносц, чи роби прето же наисце то муши зробиц. Бо стари людзе добре знали же найважнейше сам значчом и як дацо робим, же бим то вец и статочно поробел. Криза нешкайших часох у першим шоре, думам, криза идентитету. Пребарз ше пи-

тате: цо поведза други, а мало цо я о тим думам. И прето нам вше дахто други виновати, а нігда ми сами себе. Не автентични зме, але бляди копїї когошик другого, або подобни старим муром вецей раз офарбеним, котри у зависносци як глібоко влага (= животни ситуації) од нїх вапно одбива та таку фарбу указую, а зоз ней ище ніч о самей структури мура не знаме окрем того же є мокри (= не у шоре).

Находзиме ше у року вири, котри ту праве же бизме одкривали своєю духовни фундаменти. Єдна з найстарших присловкох котру аж и монахи св. Венедикта вжали за свой стил служеня Богу и ближньому то: „Ora et labora“ (Модлі ше и роб). Як видзиме, о нероботи ту нет слова, але прето моцно здогада же ше скорей роботи не треба забуц помодліц.

о. Владимир Седлак

ПРЕСЛАВЕНЕ ШВЕТО РУСАДЛЯ

У грекокатолїцкей церквї Рождества Пресвятей Богородици у Миклошевцох, введзелю 19. мая валалчанє преславели швето Русадля лебо Сошествїє Святого Духа. Службу Божу служел парох миклошевски и декан сримски о.

Яким Симунович, котри у зананї визначел же Русадля треце найвекше швето у церковним календаре котре повязане зоз Крачуном и Вельку ноцу. Дух Святи як треца особа Пресвятого Тройства просвищовал апостолах и їх насліднікох же би нам ви-

Свята причасц на Служби Божей

Зберанє дзвончка

рніком толковали науку Исуса Христа и так и нас просвищовали у каждодньовим живоце и давали нам моци же бизме витримали шицки спокуси.

Другого дня, на Швето Пресвятей Животворней Тройци, после обидвох Службох Божих було мироване, а трецого

дня на завитни дзень отримана лем дополадньова Служба Божя зоз молебеном. Як цо и звичайно, церква за тоту нагоду була оквицена зоз ліповима конарами, як и обисца и капурки вирних у валале.

Ксения Лікар

ХТО ПОЗАМЕТА СКЛЕНЧИНУ

розбита фляша на штред драги
хто зна дзе гевтот цо ю ту положел

преходнікі ю прескакую
заобиходза
пригваряю
хто розбил фляшу
ніхто не зна
ані не значне
вона ту як косц у гарле
нікого нет
же би ю склонел
хто розбил фляшу
питаю ше
преджобнута гума на бицигли
закирвавена нога хтору папуча
пре ценки джон не защицела
хто розбил фляшу
совисц
чи несовисц
брига
чи алкоголь

хто позамета скленчину

ТКО ЋЕ РОЇСТИТИ СТАКЛО

razbijena boca je na sred ceste
tko zna gdje je onaj tko ju je tu stavio

prolaznici je preskaču
zaobilaze
prigovaraju
tko je razbio bocu
nitko ne zna
nije ni bitno
ona je tu kao kost u grlu
nema nikoga
tko bi je sklonio
tko je razbio bocu
pitaju se
probušena гума на biciklu
krvava noga koju tanka papuča
zbog tankog đona nije zaštitila
tko je razbio bocu
savjest
ili nesavijest
briga
ili alkohol

tko će počistiti staklo

ВОН И ТЕДИ ЧЛОВЕК

подарти ципели
на ногох хорого
занедзбаного человека
одвит на питаня людзох
хтори на нього
подозриво попатраю
и роздумую о нїм
як о чудакови
хтори ягод же спаднул з
неба
не роздумую о нїм
як о човекови
хтори ма свойо мено
презвиско
свою мацер
и свойого оца
гоч и худобни
заш є лем человек
з душу
и шерцом
хторе бие за другого
и теди
кед го шицки тримаю
за препадного
вон и теди человек
на тот способ
на хтори може
и ма шмелосци буц
без огляду на характер
хтори би му людзе сцели
на силу уцискац
до його боляцей
але у исти час
и нїжней души

Любица Гаргай

ON JE I TADA ČOVJEK

poderane cipele
na nogama bolesnog
zanemarenog čovjeka
odgovor na pitanja ljudi
koji na njega
sa sumnjom pogledavaju
i razmišljaju o njemu
kao o čudaku
koji kao da je sa neba pao
ne razmišljaju o njemu
kao o čovjeku
koji ima svoje ime
prezime
svoju majku
i svojega oca
iako siromašan
on je čovjek
s dušom
i srcem
koje kuca za drugoga
i tada
kad ga svi drže
za propalicu
on je i tada čovjek
na onaj način
na koji može
i ima hrabrosti biti
bez obzira na karakter
koji bi mu ljudi htjeli
na silu utisnuti
u njegovu bolnu
ali isti tren
i nježnu dušu

Ljubica Harhaj

ГОРКА КАФА

Смак кафи ми горки, горки –
и чежко ми шерцо дурка.
У облаку видзим погляд неми...
Кеди то прейдзе? Чи то я?

Нет радосци у моїх очох.
Всоботу, внедзелю... радосц була...

И видзиме ше лем у снох.
Радовац без тебе не зам ше я.

Бліщаци слизи поуцерам,
бо плачем од тих мукох.
И док кафу горку допивам
здогадуем ше твоїх цеплих рукох.

Давор Лагудза

ПЕРШИ ДЗЕНЬ 40. ПЕТРОВСКОГО ДЗВОНА

Под високим покровительством председателя Республики Горватской др Иви Йосиповича, зоз финансийну потримовку Совету за национални меншини РГ, а у організації Союзу Русинох и Українцох РГ и КУД-а “Яким Гарди” зоз Петровцох отримана 40. централна манифестация култури Русинох и Українцох РГ “Петровски дзвон 2013.” У рамикох манифестациі, хтора тирвала од 08. по 09. юний, озачени 45. рочніца Союзу Русинох и Українцох РГ и 35. рочніца етнографскей збирки Русинох и Українцох у Петровцох.

Всоботу, 08. юния, кед ше позберали госци у петровским Доме култури, на 16.00 годзин почала Святочна сходзка Союзу, хтору отворела председателка Дубравка Рашлянин. Председателка бешедовала о роботи Союзу през прешли 45 роки. Здогадла ше самих початкох и людзох хтори го основали, потім бешедовала о його розвиваню, дотхла ше и часох з Отечественей войны, а закончела зоз нешкайшим станом кед Союз творя дзевец дружтва. Потім слово вжал Звонко Костелник хтори бешедовал о “дзвоненю” Петровского дзвону, а хтори праве того року 40. раз “двоні”. Перши Петровски дзвон отримани далекого 1969. року, а през роки прешол през векши, або менши пременки, але свою суцносц за-

чувал по нешка. До отвореней дискусиі явели ше Агнетка Костелник-Балатинац, хтора Союзови повинчовала рочніцу, Владимир Провчи хтори бешедовал о велькей вредносци подобовой збирки хтору ма Союз и Ганча Папандриш-Гаргаї хтора гварела же би не требало забуцані на поетох хтори ту наступаю од давендавна, кед ше ище литературни вечар отримовал под назву “Поме до партизанох”.

После Святочней сходзки присутни ше преселели до Музею дзе отворена вистава вибраних малюнок зоз Союзовой колекциі. Виставу, як ше могло почувствовац, з вельку любову порихтал и кажди малюнок окреме представел пан Владимир Провчи зоз Риєки. Понеже є и сам маляр, його знане вельо допринесло же би тот вистава указала богатство не лем квантитети, але и квалитети подобових роботох.

На 18.30 годзин отримана промоция кніжкох “Думки з Дунаю” и “Дунайска рапсодия” Ганчи Папандриш-Гаргаї. Промоцию започал и присутних привитал пан Звонко Костелник, а вец слово препуцел Агнетки Костелник-Балатинац хтора бешедовала о виданю “Думки з Дунаю” число 13-14 и пречитала часц рецензиі зоз кніжки “Дунайска рапсодия”. Поетеса Ганча Папандриш-Гаргаї гварала пар слова о ей писаню поезиі хторе почало скорей пейд-

Поетове на петровскей бини

зешат роки, а и нешка ей стишки випатраю швижо, як да су тераз написани. По ей словох за тоту кніжку подзековна є учительови Штефанви Гудаковому хтори позазберовал ей обявени писні по рижних наших часописох. Остатне цо ше всоботу случовало бул то Музично-литературни вечар пошвечени

своіх стихох участвовали Любка Сеґеди-Фалц, Ганча Папандриш-Гаргаї, Томислав Мишир, Звонимир Барна, Агнетка Костелник-Балатинац, Ксения Лікар, Олґица Мудри, Любица Гаргаї по руски и Дана Павлович Матаковац по горватски. Реферати и стихи поетох були преткани зоз рускими шпиванками пет-

Виставка подобових роботох

110-рочніци од народзена Осифа Костелника и 90-рочніци рускей ґраматики др Гавриїла Костельника. Реферат о особи Осифа Костелника порихтала и пречитала Любица Гаргаї з помоцу поета Звонимира Барнового. Реферат о ґраматики порихтала Оксана Тимко-Дітко, пречитала го Агнетка Костелник-Балатинац, а у його рамикох писні Митра Надя и Силва Ерделя рецитовал Томислав Рац. У програми зоз читаньом

ровскей хлопскей шпивацкей ґрупи под ровнаньом Михала Голика и шпивацкей ґрупи КУД “Осиф Костелник” хору и дуету Русин-Бурчак под дириґентску палічку Агнети Тимко и з музичну потримовку Звонка Еделинского. У трецей часци того вечара окрем шпивачох наступела и танечна секция вуковарского дружтва зоз трома танцями у хореографіі проф. Звонка Костелника.

Любица Гаргаї

Промоция кніжкох

ЮБИЛЕЙНА 40. МАНИФЕСТАЦИЯ КУЛТУРНЕЙ ТВОРЧОСЦИ РУСНАЦОХ И УКРАЇНЦОХ РГ „ПЕТРОВСКИ ДЗВОН“

Внедзелю, 9. юния 2013. року, 40. „Петровски дзвон“, манифестация култури Русинох и Украинцох РГ, почал з покладном венцох, предлужел ше зоз Службу Божу на 10 годзин, а потим на 11 годзин почал „Петровски дзвончок“, манифестация дзединской творчосци Русинох и Украинцох РГ.

На „Дзвончку“ наступели: Основна школа Антуна Бауера Вуковар, подручна школа Петровци, оддзеленя котри виучую руски и украински язык, КУД „Осиф Костелник“ з Вуковару, КУД „Яким Гарди“ з Петровцох, КУД „Яким Говля“ з Миклошевцох, та госци КУД „Селячка слога“ з Богдановцох, КУД „Зора“ з Пишкуревцох и ансамбл „Венера“ з Вуковару.

У пополадньових годзинох започал „Петровски дзвон“ котрого отворел висланік председателя Републики Горватскей Иви Йосиповича, Желько Сабо, городоначалнік городу Вуковару, понеже цали „Петровски дзвон“ бул под покровительством председателя Републики, а з финансию потримовку Совету за национални меншини РГ. Медзи першима, як домашня манифестация, присутних привитала Дубравка Рашлянин, председателька Созюу Русинох и Украинцох РГ, з оглядом же організатор Созюу Русинох и Украинцох РГ и КУД „Яким Гарди“ з Петровцох. Вец бешедовал соборски

заступнік за нашу националну меншину Велько Кайтази, як и висланік председателя Совету за национални меншини РГ Александра Толнауера, подпредседатель Совету, Никола Мак.

На манифестации музичней и културней творчосци, по интонираню гимнох Републики Горватскей, України та святочней писні Руснацох у РГ, котри одшпивала хлопска шпивацка група КУД „Яким Гарди“ з Петровцох и привитней писні „Петровски дзвон“ котру традиційно шпива Михал Голик, наступели: КУД „Яким Гарди“ з Петровцох зоз фолклорними и шпивацкими точками, КД Русинох и Украинцох з Винковцох, под руководзеньом Зорана Циковца, зоз хорску и музичну секцию, КУД Руснацох з Осиеку тиж з хорску секцию, з новим руководителем Огненем Здравковичем, та тамбуриновим оркестром з котрим фахово руководзи Рудолф Ергодич, а одшпивали три шпиванки: „Руснакова драга“, „Желенее жито“ и „У градочки шалата“. КД Русинох и Украинцох ПГЖ „Рушняк“ Риека представел Владимир Провчи з даскеліма рускими шпиванками.

Перши раз того року зявело ше новоосноване КПД Рускиня и Руснак зоз Загребу з дуетом котри ошпивал два руски шпиванки, а патраче их, як нове друштво, привитали зоз

щирим кляпканьом. КУД „Осиф Костелник“ з Вуковару представело свой фолклорни и хорски досяг, а КУД „Яким Говля“ з Миклошевцох наступел лем зоз женску шпивацку групу, понеже у фолклорней секции пришло до змени генерации та дочасово не наступаю. КД Руснацох „Цвелферия“ з Райового Села уж традиційно одушевели патрачо з динамичним тамбуриновим оркестром котри источашне и шпива. КПД „Тарас Шевченко“ з Каніжи барз успишно вивело венчик украинских танцох у хореографии Звонка Костелника, а под руководзеньом Зорана Хаса. Госци манифестации були: КУД „Коло“ Вуковар, КУД „Ади Ендре“ Кородь, танечна група „Венера“ з Вуковару, КУД „Дукати“ Свиняревци и КУД „Зора“ Пишкуревци.

Попри присутних политичних структурох з Општини Богдановци, Месного одбору Петровци, городу Вуковару, Вуковарско-сримскей жупани та шицких представителюх радох и представителюх рускей националней меншини, присутна була и висланіца з украинскей амбасади Оля Рос, висланік

крижевского владики Николи Кекича, домашні парох о. Владимир Седлак, та друштвених структурох, переважно з наших друштвох. Понеже „Петровски дзвон“ бул под високим покровительством председателя Републики Иви Йосиповича, учашніки мали ище моцнейши мотив же би указали найлешше од найлешшого, а числени патраче кажди насатуп провадзели з увагу и наградзовали з моцним кляпканьом.

Агнетка Балатинац

Желько Сабо, висланік покровителя Манифестации председателя Републики Иви Йосиповича и Дубравка Рашлянин, председателька Созюу Русинох и Украинцох РГ

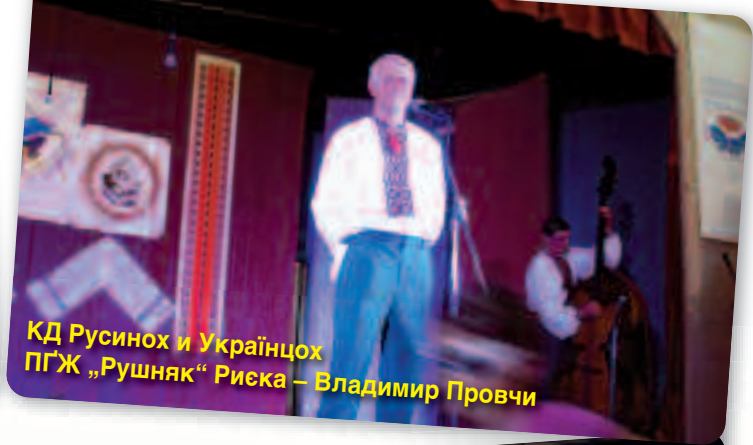
Привитни танец – КУД „Яким Гарди“ Петровци

КД Руснацох и Украинцох Винковци

КУД Руснацох Осиек

КД Русинох и Украинцох
ПГЖ „Рушняк“ Риека – Владимир Провчи

КУД „Зора“ Пишкуревци

КУД „Осиф Костелник“ з Вуковару –

КУД „Осиф Костелник“ з Вуковару – фолклорна секция

КУД „Яким Говля“ з Миклошевцох

КУД „Яким Гарди“ Петровци

КД Руснацох „Цвелферия“ з Райового Села

КПД „Тарас Шевченко“ з Каніжи

КПД Рускиня и Руснак зоз Загребу

ОТРИМАНА 6. ПОДОБОВА КОЛОНИЈА КУД РУСНАЦОХ ОСИЕК – АЛЬМАШ 2013

Од 20. по 23. јуниј 2013. року, у организацији КУД Руснацох Осиек, а з финансијну потримовку Совету за национални меншини РГ, отримана 6. Подобова колонија у Альмашу.

Того року локација преселена до самого Альмашу, же би маляре мали векши вибор пейзажах, а и же би ше людзе з места и околїска баржей упознали з Руснацама и руску культуру.

Колонија и того року мала медзинародни характер понеже спомедзи седем малярох, кельо вжали учасц на Колонији, тройо були

Под час тирваня Колонији, маляре маю обовязку намальовац два малюнка котри оставаю у фондусу дружтва, а КУД Руснацох Осиек намага ше створиц им условия же би свой задаток одробели без почеежкоцох.

Цек Колонији ма и културно-забавни характер, та так вше вечар скорей завераня Колонији, организатор пририхта културно-забавну програму и дружене з малярами, а ютрездень у предполадньових годзинох, отримусе ше заверане Подобовой колонији, вистава малюнокх, упознаванє з малярами, розпатранє малюнок

Подросток КУД «Яким Гарди» з Петровцох на завераню Колонији

Малярки медзи нащивителями на завераню Колонији

з Войводини. Зоз Горватскей були Анделка Купина, Лерка Божинович, Ведрана Кетелеш и Мирослав Одавич, а з Войводини (Сербији) Владимир Дорогхази, Милан Колбас и Лидия Барна.

кох и културно-забавна програма за малярох и присутних госцох. Того року маляре ше стретли и з представительку рускей националней меншини ОБЖ, Агнетку Балатинац. Понеже ше под час Подобовой

колонији у Альмашу отримовали «Альмашски рибарски вечари», КУД Руснацох Осиек, у догварки з председателю месного одбору Альмаш, вихасновало нагоду же би ше у центру места представело Альмашаньом, але и вельочисленим нащивителю на теј Альмашскей манифестацији. КУД Руснацох Осиек поволал до госцох и КУД «Осиф Костелник» з Вуковару, чия дзивоцка фолклорна група виведла удатни фолклорни точки, а аплаudirала им аж и Ксения Прохаска, водителька теј манифестацији. На завераню Колонији, як незвичайни, але поволани и мили госци, зявели ше и заменїк жупана Осецко-бараньскей жупанији, Драган Вулин та заменїк начальїка Општини Ердут, Дарио Вулич. Обчековано и сердечне були привитани и председателька Союзу Русинох и Українцох РГ, Дубравка Рашлянин та предста-

витель Руснацох у Совету за национални меншини РГ и таїомнїк Союзу, Звонко Костелник.

Агнетка Балатинац, председателька КУД Руснацох Осиек, представела малярох, уручила им подзекованя и мали дарунки на памятку на Колонию, а по розпатраню малюнокх, шицки присутни ше рушили до центру Альмашу дзе започала културно-забавна програма на хторей участвовали подросток КУДА «Яким Гарди» з Петровцох, дзивоцка и хлапцовска група КУДА «Осиф Костелник» з Вуковару, та тамбурова и шпивацка секция КУДА Руснацох Осиек. По законченей програми, шицки ше врацели на полудзенок и дружене до Фамелийного польопривредного газдовства Дюрков, дзе ше одвивала сама Подобова колонија.

Агнетка Балатинац

КУД Руснацох Осиек на завераню Колонији

Дзивоцка група КУД «Осиф Костелник» з Вуковару на завераню Колонији

ПРЕЗВИСКА МАДЯРСКОГО ПОХОДЗЕНЯ ПРИ БАЧВАНСКО-СРИМСКИХ РУСИНОХ

В субботу, 13. априла 2013. року, у організації Дружтва «Руснак», Стари Янковци и Петровци нащивели др славистики Гайналка Фирис з Мадярскей и др Михайло Фейса, професор на Одзеленю за русинистику Филозофского факултету у Новим Садзе. Госцох привитал замінік начальніка Општини Стари Янковци и председатель Дружтва «Руснак» Мийо Шайтош, а потім тайомніца «Руснака» и член Шветовой ради Руснацох/Русинох/Лемкох Наталия Гнатко.

Нащива організована з нагоди представляня кніжки Гай-

налки Фирис »Презвиска мадярского походзена при бачванско-сримских Русинох«, як ей докторскей дисертації на ЕЛТЕ БТК у Будапешту. Зацікавеной публики госцох представела мр Илона Грецешин, докторант русинистики Филозофского факултету у Новим Садзе.

Руснаци у Старих Янковцох и Петровцох мали нагоду дознац вецей о значеню своїх презвискох, хтори з векшей часци праве мадярского походзена. На здогадоване на тото стретнуце з Руснацами у Старих Янкоцох, Мийо Шайтош госцинскей подаровал

Нащива др славистики Гайналки Фирис Руснацом у Старих Янковцох

кніжку «Староянковчане през вики 1301. – 2007.» Ивана Караули на горватским язюку, а у Петровцох Наталия

Гнатко ей подаровала бабку «Катицу» у руским облечиве.

мр Илона Грецешин

СТУДЕНТИ ЗОЗ КРАКОВА НАЩИВЕЛИ ПЕТРОВЦИ, СТАРИ ЯНКОВЦИ И ВУКОВАР

Другого дня перебуваня на своїм студийним пуджаню, пяток, 19. априла 2013. року, студенти з Одзеленя за русинистику Педагогийней академії зоз Кракова з Польскей, на чоле зоз професорку др филол. габ. Олену Дуц-Файфер, нащивели Руснацох у Горватскей дзе им домашне було Дружтво «Руснак» зоз Петровцох. У делегации, у хторей 7 студентох трецого року русинистики приведла їх професорка Олена Дуц-Файфер, бул и Богдан Гамбаль, редактор радия Рускей бурси ЛЕМ.fm котри, як и професорка Дуц-Файфер, визначни член Здруженя Лемкох/Руснакох у Польскей.

Значне повесц же сотрудніцтво студентох Одзеленя за русинистику Педагогийней академії зоз Кракова з одзеленями руского язика ОШ Антуна Бауера Вуковар, ПШ Петровци, започало 2010. року кед нас нащивели перши раз. Циль шицкого того медзинародне повязоване

Студенти зоз Одзеленя за русинистику Педагогийней академії зоз Кракова з Польскей, на чоле зоз професорку др Олену Дуц-Файфер, зоз петровским школярами висших класох руского язика, їх учительками и руским поетам зоз Подунавя

Катедрох русинистики и школох у котрих ше виучуе руски/русински/лемковски язик, цо у ствари реализация едней од веліх точкох Резолуції 3. Конгреса русинского язика отриманого у Кракове 2009. року.

Госци, насампредз, нащивели ОШ Антуна Бауера у Вуковаре, дзе их привитал ди-

ректор Йоза Михалев та учительки руского язика Наталия Гнатко и мр Илона Грецешин, хтори були їх организаторе и водители дальших активносцох.

У Подручней школи у Петровцох, дзе ше виучуе руски язик и культура, госцох привитала руководителька Мелана Дюдяр. Потім мали

стретнуца зоз школярами нізших и висших класох, присуствовали на годзинох руского язика, на хторих ше школяре представели з нашу поезию, шпиванками и презентацию «Руснаци у Републики Горватскей». На годзини культури ведно научели и едну руску и лемковску/русинску шпиванку, а студенти

з Польскей петровским школяром представели лемковске/русинске облечиво.

На пополадню ориманей годзини рускей култури участвовали нашо поетове Любка Сеґеди Фалц, Еугенія Врабец, Томислав Мишир, Агнетка Костелник Балатинац, Ганча Папандриш Гаргаї и Звонко Барна. Поетове, котрим ше придружела и Дуц-Файферова як поетеса, читали свойо стихи, а госцом домашні подаровали бабку »Оленку« у нашим руским народним облечиве.

Организована и нацива Старим Янковцом, дзе перше нацивели ОШ Стари Янковци у хторей ше виучує руски язик, а привитал их директор

школи Анделко Лучич. У Општини Стари Янковци домашні им бул заменік началніка Мийо Шайтош, котри, як його председатель, госцом бул домашні и у просторийох Дружтва «Руснак» у Петровцох, хторе зоз Здруженьом Лемкох у Польскей сотрудзує уж 8 роки.

За госцох з Кракова у Петровцох була організована богата програма, бо попри спомнутей нацивели и Грекокатолицку церкву Покрова Пресвятей Богородици, дзе их привитал парох о. Владимир Седлак. У церкви присуствовали и на Служби Божей з панахиду за Евґенію Барич, народзену Горняк, з

нагоди 70-рочніци ей народзена, як и за поетох котри народзени лебо поховани у Петровцох: Митра Надя, Осифа Костелника, Силва Ерделя, Мелану Вашаш и Владу Костелника.

У петровскей библиотеки домашні им бул Даниел Сеґеди, а у музею, дзе видзели и як дакеди випатрало руске обисце, Саня Леголат. Тиж так, у Петровцох мали стретнуце и розгварку зоз членом Совиту за национални меншини РГ Звонком Костелником, зоз представителями локальной заєдніци и заменіком началніка Општини Богдановци Ярославом Медешом, та представительку Руснацох Осиєцко-барань-

скей жупаніи Агнетку Костелник Балатинац, председателем Рускей ради Општини Богдановци Якимом Вашашом, председателем Месного одбору Томиславом Рацом, а пред тим, у Вуковаре бешедовали и зоз членами Рускей ради городу Вуковару на чолє з ей подпредседателем Звонком Барном.

При організованю нациви госцох з Польскей, Дружтву «Руснак» финансино помогли Рада рускей национальной меншини городу Вуковар и општини Богдановци и Стари Янковци.

мр Илона Грецешин

19. СТРЕТНУЦЕ РУСКИХ ШКОЛОХ

Першого юния 2013. року у Основней школи «Велько Влахович» у Крущичу, недалеко од Руского Керестура, було отримане Дзеветнасте стретнуце руских школох котре організовало Дружтво за руски язик, литературу и культуру зоз Нового Саду. Стретнуца учительох и школярох запо-

Шицки учашніки 19. Стретнуца школох

Кристиян Мудри з Миклошевцох

чали 1994. року у Бачинцох зоз иницијативу членох Дружтва за руски язик, литературу и культуру Ирини Папуґовей, Василя Мудрого и наставніка Мирослава Бульчика зоз Шиду. Од того часу таки стретнуца уж постали традиційни и добили медзинародни характер. Їх циљ упознаванє и черанє искусствох учительох и директорох школох у котрих ше виучує руски язик, а за школярох – вивозене заєдніцкей культурно-уметніцкей програми, зблизованє медзи собу и упознаванє нового штрєдку, шко-

лох и местох дзе жию Руснаци.

У голу школи була отримана програма у котрей участвовали школяре основних школох зоз Крущичу, Руского Керестура, Нового Саду, Бачинцох, Дюрдьова, Коцура, Кули, Господінцох, Савинога Села и Миклошевцох. После програми дзеци мали можливість випробовац свою схопносц у старих руских бавискох, як цо то скаканє у меху, вибиванє и прецагованє штранґа. За тот час учители и наставніки отримали схадзку Активу наставнікох рус-

кого язика на котрей розправляли о проблемох и почежкосцох у своєй роботі. После окрипеня шицким учашніком стретнуца були уручени припознаня и символични дарунки. На самом концу председателка Дружтва за руски язик Ирина Папуґова надпомла же ше шлідуєце 20. ювильєне стретнуце традиційно отримало у Бачинцох, а 21. евентуално у Миклошевцох лебо Петровцох.

Леся Мудри

ВШЕ И ВШАДЗИ СОМ ШЕ ВИЯШНЬОВАЛА ЯК РУСКИНЯ

Дурбавка Рашлянин

– Кеди ши и дзе народжена, хто ши родичи, цо були по фаху и кельво вас було дзеци?

– Народзела сом ше у Вуковаре 29. октобра 1964. року. Оцеи ми Йовген Бесермині, а мац Ана народзена Дудаш. Оцец по фаху бул колар и цали работни вик препровадзел у Комбинату Борово, у погону пневматики. Мац була газдиня, а мам и шестру Невенку.

– Дзе ши росла и школовала ше?

– Одросла сом у Вуковаре дзе сом закончила основну, штредно и висшу школу економского напрямю. Потим сом предлужела студирани на Економским факултету у Осиеку. Дипломовала сом у двацец другим року живота.

– Як и кеди ши ше уключела до культурного живота?

– Думам же сом до культурного живота уключена од народзена. У нашей фамелиї ше од вше беседовало по руски, чувала ше руска традиция, нашо обичаї, чула ше руска песьня и танцовали руски танци. Шицки зме були активни у КУД «Осиф Костелник», а вельо озбыльнейше сом ше уключела як порядни член вуковарского КУДа, як член танечней секції початком семедзешатих рокох прешлого столїтя. Моя шестра Невенка воздела танечну секцию за наймладших у Дружтве и ясне же сом танцовала при ней. И нешка барз любим танцовац и вше кед ше ми укаже нагода дзечне затанцуюм. Аж и teraz кед ми уж близько 50 роки не боїм ше затанцовац дайки руско-українски танец хтори вимага добру кондицию. Танец ми вше вельо значел и одходзаци на проби на свой способ сом през танец полнела батеріи за учене, а на пробох сом препровадзала приємни хвилки зоз пайташами. Нажаль, не можем повесц же сом зоз КУДОм препутувала швет. У тот час нам було шицко едно кадзи пугуеме, було нам важне лем буц ведно же бизме ше дружили, шпивали и танцовали. Ниа, аж прешлого року сом зоз КУДОм була у Словацкей у Свиднику, бо сом танцовала у групи ветеранох. Було то за мене прекрасне и незабутне искуство.

– Кеди ши пошла зоз родимого места и зоз чим ши ше теди занїмала?

– Зоз Вуковару сом пошла 1984. року на студуй до Осиеку, на Економски факултет. По тедишней системи мала сом можлівисц уж по законченю трецей класи штредней школи уписац Висшу економску школу, цо сом и зробела и успишно закончила. Дораз сом предлужела студирани на Економским факултету у Осиеку. На тим третим року студийох мала сом досц положени испити зоз Висшей економскей школи, та сом мала барз вельо шлебодного часу. На тот способ ше ми отворела можлівисц активного уключованя до роботи КПД Руснацох у Осиеку хторе основане лем рок скорей мойого приходу до Осиеку. Дораз сом превжала водзене фольклорней секції. Ише ше и teraz здогадуем прекрасних дньох хтори сом препровадзела зоз дзецима зоз хторима сом танцовала, шпивала и вешелела ше. Кажди приход до Дружтва за мене бул окремини, опушуюци, задовольуюци...

Тих рокох у Осиеку сом упознала Игора, свойого будущего супруга, зоз хторим того року преславям 27. рочницю малженства. На самом початку упознала сом го зоз Руснацами, зоз Дружтвом и зоз шицким цо то ношело. З оглядом же то за нього були нови спознания, барз ше радовал у шицким новим цо чул и научел. Дораз ше ми поपालели наша мизика, песьня и танец, а най не споминати специялитети. Одушевел ше зоз сирцом, а на приклад, по теди нігда не коштовал грацок у млековой мачанки хтори моя мац вше барз смачне рихтала. Тото едло аж и вон научел варити. Маме двох прекрасних синок. Старшому 24 роки, а младшому 17. Старши син teraz студира дипломски студий медийскей культуры, а младши ходзи до штредней погоспительскей школи.

– Цо твой терашні животни штредок зна о Руснацох?

– Штредок зоз хторим сом окружена мало зна о Руснацох. При тим думам на людзох зоз хторима робим и пайташом ше. Пайташом хторих сом упознала кед сом пришла до Осиеку дораз сом на початку толковала о националней меншини хторей припадам и вони teraz о тим знаю дацо ведей. Але на початку вше то видзели як вязу зоз Русами. Роботни колегове ше упознали зоз Руснацами и гнетка ме обвисую же ме патрели на телевизії або слухали на радио зоз виреченьом – „Знова зме патрели Руснацох”. У каждей нагоди ше намагам потолокац хто зме и цо зме, але мушим признац же ми то и самей дараз чежко кед почно випитовац о деталях хтори и мене самей не найяснейши. То нам векшини проблем бо зме не цалком бивзовни о своїм походзеню, понеже не маме свою державу, та мало знаме о своей прешлости хто зме и одкаль зме пришли... Же сом Рускиня нігда сом не тасла, але напроцив вше сом то наглашувала. Добре паметам першу класу основней школи кед зме требали пополниц якушик анкету у хторей ше, медзи иншим, гледала и националоц. За мене то було едноставне питане, а векшина других коло мене ше круцела и випитовала ше цо маю написац у рубрики националоци бо не знаю

хторей су нації. Вше и вшадзи сом ше вияшньовала як Рускиня. У КУД Русинох Осиек сом так повесц од початку иснованя Дружтва. На початку сом ше ангажовала у фольклорней секції кед сом тримала проби зоз дзецима. Колега Звонко Костелник приходзел и поставял хореографию хтору сом през тидзень вежбала з німа. Були то краси часи. Вец вибила война. И шицко ше застановело на еден час. Штредком дзеведзешатих рокох знова уходзим до Дружтва до шпивачкей секції. За председателку КУДа Русинох Осиек выбрана сом вешені 2003. року. Значи, того року мала бим мали ювилей. Теди сом ише не знала до чого ше упушуюм, але едноставно ніхто ше не сцел приязней обовязки и я ю превжала на себе. Можебуц то було и прето же сом така, любим шицко пробовац, прицагую ме нови спокуси и чувствуюм ше задовольнейша и щешльїва кед дацо одробим. Не боїм ше ані едней роботи, але дараз пред себе положим превельо работни обовязки и затаки. З оглядом же сом вше пресамокритична и же сом на одредзени способ особа хтора шицко сце мац под контролу, цо сом старша, велі обовязки ми чежше падаю, але ше ише не дам.

– На хтори способ у Дружтве пришло до инициативи о отримованю подобовой колонії руских малярох?

– Таки идеї ше звичайно зявля несподзивно. По законченю едней проби шедзели зме и беседовали медзи собу цо бизме ише могли порушац у Дружтве окрем Дравских габох. З оглядом же еден з наших членох зявля ремеселник, а Дружене ремеселнікох ма свой дом у Альмашу, вон нам предложел сорудництво з німа. Так зме пришили на идею же бизме у прекрасним пейзажу Альмашского святилища могли организовац малярску колонию. И так то рушело. Шицки тоти роки було крапине пайташци ше зоз малярами хтори любя присц до Альмашу и препровадзиц у нім штири дні през хтори малую и уживаю. КУД ше може похвалц зоз прекраснима малюнками хтори на тот способ здобуло у своїм фондусу.

– Того року ши выбрана за председателку Союзу Русинох и Украйнох РГ. Цо тота функция значи за тебе?

– Як и при виборе председателки Дружтва у Осиеку так ше збуло и зоз вибором председателки Союзу. Чом не пробовац? На схадзці Председательства лем я предложена. Не знам чом ше людзе не жадаю ангажовац коло додатних активносцох. Кед бизме шицки діяствовали на гоч хторим полю окрем порядней роботи, думам же би нам живот шицким бул квалитетнейши, а штредок у хторим жиєме здорови и щешльїши. Маме лем еден живот и треба го максимално вихасновац. Знам и знала сом вше же то не легко, поготов прето же робим на одвичательном руководительним месце и робота досц стресна, напарта и одвичательна, и окреме прето же мам и фамелию. Але заш лем, чом не пробовац помогнуц своїм людзом же бизме ведно отри-

мали свою культуру, песьню, танец, обичаї, традицию?...

– Як видзиш улогу Русинох и Украйнох у РГ у условийох уходу нашей жеми до ЕУ?

– Думам же ше зоз уходом до ЕУ за нашу, як и за шицки други национални меншини, премеї лем способ финасованя. Нажаль, думам же пенєжи зоз державного бюджету будзе вше меней, а же средства буду доступни лем зоз европских фондох. Але питане на хтори способ? Думам же национални меншини до того процесу уходза непририхтани. Не було и нет досц едукації медзи здруженями националних меншинох за таки способ „гледаная” средствох. За тото не значна численосц припаднікох националней меншини, але добри програми и фахові людзе (думам на людзох едукованих за писане ЕУ проектох) хтори маю часу робити лем тото. Значи, будзе нам чежко финасовац нашо „дробни” проекти, а дзе ише поведзме евентуално плацац даких фаховцох хтори би за нас одробели даедни зложени проекти. Шицко укаже же нам у наступних рокох будзе вше чежше, поготов кед вежме до огляду же ше число припаднікох нашей националней меншини зменшує.

– Кельво таки мали, так повесц микро национални меншини як цо нашо два могу допринесц у популаризованю нашей жеми широм ЕУ и далей?

– Цо ше дотика националних меншинох у Републики Горватскей вельо того направене пред дзешец роками, кед усвоени Уставни закон о правах националних меншинох, а потим основани Совит за национални меншини при Влади РГ. Думам же Горватска може буц приклад шицким державам у ЕУ у ушориваню правох националних меншинох. Розумліве же ше каждодньово зявюю дайки проблеми и же проблеми ест, але шицки тоти проблеми маю можлівисц ришованя. У каждам случаю, национални меншини у Горватскей вельке богатство хторе наша держава може хасновац як вязу зоз шицкими членами ЕУ як на привредним, так и на культурним плане.

– Цо за тебе значи мацеринске слово и оцванє национального идентитету?

– Же би ше наш язык отримал потребне уложити вельо труду, на першим месце у наших фамелийох, а вец у школах. Потребна висока свідомосц каждого припадніка националней меншини же би ше чувствовал припадником своего народу. Припаднікох нашей националней меншини вше ест меней. Пред даскеліма днями отримани 40. Петровски дзвон и у його рамкох и Петровски дзвончок. Дзеци хтори наступели на Дзвончок ані не свідоми яку им терху и яку задачу охабиме. Вони генерациї (можебуц и медзи остатніма) хтори маю затримати наш язык и зачувац нашу культуру и традицию. Широ ше називаю же буду надосц моцни и же буду мац досц моци же би не страцели наш идентитет, але го пренесли далей...

Вера Павлович

НАЦИОНАЛНЕ БЛАГОДАРНЕ ПАЛОМНІЦТВО ДО РИМУ (IV)

ОСТАТНЄ СТРЕТНУЦЕ ЗОЗ ПАПОМ БЕНЕДИКТОМ XVI

Среда. День стретнуца зоз Святим Оцом Папом. Уж од самого рана, при першей раншей кафи, якешик возбуждене при паломнікох. Нагада ше дзе достанеме место на площі Святого Петра, як блізько будземе, чи нас препозна же зме зоз Горватскей...

З несцерпеньом ухадзіме до автобуса. Рушаме з «полним газом», з першу раншу молитву и писню „*Ти Христос за нас и за шицких людзох! Утвердз нам виру и любви пламень!*“

Перше прибліжоване Риму неуспішне. Автобус не може преїсц попод подвожняк бо є превисоки. Шофере гледаю други уход. Круца ше, врацаю назад, пробую около, не идзе. Паломніки у автобусу уж траца сцерпенє. Видзи ше нам же не сцигнеме на час. На площі св. Петра треба преїсц ище рижни контроли... Наш водитель ше не стара бо гвари, увидзіме Папу Бенедикта XVI, кед не инакш, а воно з далека. Нам ше то не пачи, жадаме буц цо бліжєй Святому Оцови.

Сцигуєме зоз запожньєном и вєцей нам не дошлєбодзєне войсц на свойо места. Кажде ше знаходзи як зна. Я ше, зоз своїм фотоапаратом якошик предрилела недалеко драги по хторей преїдзє папамобил, а вєц зявює ше человек у билим, з благим попатрунком и до поли подзвигнуту руку, дзелі благослови як папамобил преходзи. Людзє го

Fontana di Trevi

одушевлено поздравляю. Єдни го доволюю по мену, други докричю «най жис Папа», треци плачу... Як Папа дзелі благослов, людзє ше жєгнаю, прешлїдзуюци у думкох тот благослов своїм дому, гєвтим котри моделли най ше модлі за нїх, гєвтим котри у потреби... Коло папи Бенедикта XVI шири ше чувство мира и радосци. Як кед би Дух Святи стал над нїм и ширел дух радосци пре християнске заєднїцтво на тей площі медзи телїма розличнима, а ту, на тим єдинственим месце зоз Святим Оцом,

зєдинєним у вири.

Цєк авдиєнції преходзи як през сон. Не зна человек чи би ше концентровал на молитви, чи би лєм патрел на Папу. Прєдо мну паломніки з Польскей. Коло мене з рижних крайох, били, чарни, жовти... млади, стари... и таки котри не можу ходзиц. Моя група порозиходзєла ше на шицки боки, але то ми не завадза, так мам вєкши мир слушац Папу. А Папа поздравя паломнікох, крипи их у року вири же би ше прибліжєли Христови, провадзєли драгу котру нам Исус указує, змощноє нас у тих намаганьох... А кед прєгварел по горватски, зоз пєйц тисячи гарлох вилєцєл виклик одушевия!

На концу авдиєнції шицки моделїме «Оче наш», шпиваме духовни шпиванки. Владикове котри були блізько при Папови, а було их сигурно преїг 100, поставали пред микрофон пред хторим кус скорей стал Папа, виражю подзєкованє спред групох хтори поприходзєли и на концу предводза писню. Приключюю ше шицки на площі св. Петра. Вєлїчєзна атмосфера зєдинєних у Христови, прєноши дук паломїцтва преїг Римских

брєцкох и видзєло ше ми у тей хвильки, ношим го дому, до Горватскей, до мене дому, моїм.

Папа помали става, рихта ше пойсц. Паломніки ше розиходза, а я оставам на площі. Жадам го випровадзиц. Видзиц го ище раз з блізька, бо знам же то можебуц мой остатнї приход до Риму. Теди сом ище не знала же то и будзє моїо остатнє стретнуцє з папом Бенедиктом у його паповским понтификату. О даскєльо мешацї потим одступєл з длужносци. Ище раз нас на одходу благословєл, помахал, нашмєяни, видзєло ше ми и дакус вистати, але не указуюци же 85 роки прицискаю його плєца.

Остала сом ище длуго на площі св. Петра, запатраюци до облакох поза котри «бива» Папа, наздавюци ше же ше можебуц зяви на облаку...

Моїо з автобуса ше порозиходзєли по околних дутянчиких зоз сувенирами, а я пошла гу обєлїску на площі ище дакус на мире поскладац импрєсїї зоз стретнуца зоз Святим Оцом, посєц свой полудзєнок «з торби»... Пред нами була ище досц напарта програма за тот дзєнь.

На площі под час авдиєнції

Святи Оцц Бенедикт XVI

Коло 14 годзин шицки зме ше нашли при тому обелиску котрого цар Калигула дал принєсц зоз Єгипту до Риму.

Кед зме шицки поприходзели, рушаєме пешо до Папинского горватского заводу св. Сронима. Наш водител драгом нам толкує знаменїтосци коло хторих переходиме.

Перше наиходзиме на «Ангелску твердиню» (*Castel Sant' Angelo*) цо у ствари, маузолей цара Хадрияна, а през роки ше хасновала за рижни потреби. Була твердиня, до ней ше скривали и папове под час рижних войнох, под час ренесанси була гарешт, потим касарня. На ей верху ше находзи скульптура Ангела.

Идуца нам на шоре Палата правди, лебо як би ше то у нас поведло, Верховни суд. Импресив-

ни будинок чий дизайн подписує архитекта Калдерини, а отворел го 11. януара 1911. року тедишнї краль Италиї, Виктор Емануел III.

Ara Pacis односно Олтар миру, една од знаменїтосцох котра збудована под час цара Августа (пановал од 27. по 14. рок скорей Христа), котри зоз свийм схопним манипулованьом з народом посцигнул же би го народ любел. Медзитим, по сильних войнох почал насправди робити на добро народу та зробел, за гевтот час значни реформи, а медзи иншим уведол и пензийне осигуранє. До нашлїдства охабел праксу же власц ма буц виберана з боку народу котра ше у велїх жемох швета применує и нешка.

Приходзиме пред Августов мавзолей, а наспрам нас церква св.

Сронима. Кус розпатраєме, а вещь шлїдзи ошвижене скорей Служби Божей, бо зме уж досц виситати и вичерпани од горучави котра нас провадзи.

Службу Божу служи монс. др Дюро Хранич. Паломнїки напхнули церкву та дзепоедни шедза аж и на бетону. Перши нас привитує ректор Папинского горватского заводу и з даскелїма словами толкує историю Заводу у хторим нешка змесцени священїки на постдипломских студийох, богослове, а ту и госциньство за паломнїкох котри можу ноцовац по вигодних ценах, окреме з Горватскей.

По Служби Божей не затримуєме ше длуго вонка бо ше уж спущує ноц, а пред нами ище добра драга пешо.

Уходзиме до улїчки котра ше вола *Via Condotti*. То мондена улїчка у котрей тарговини маю модни дизайнера Валентино, Армани, Картиер, Прада, Гучи, Долче и Габана. Ту и найпознатши кафич у Риму, *Caffè Greco*, до хторого заходзели Стендал, Гете, Байрон, а ту жил и Гуллемо Маркони, человек котри видумал радио.

Хто би нас оддвоєл од авзлогох?! Приходзиме под Шпаньолски гарадичи. У нешкайши час едно зоз култных местох у Риме, а тиж и едно з найпознатших на шведце, дзе ше сходза залюбени, уметнїки, и подроумное ше, туристи зоз шицких континентох. У подножю гарадичох находзи ше Бернинийова фонтана *Barcaccia*, котру дизайновал 1627. року. Направена є як здогадоване на вилване рики Тибер кондом 16. вику, кед по поцагованю води на сухим остала една менша лада. На тот способ и скульптура направена – до поли є зачирена до води.

Fontana di Trevi идуца пред нами. Ноги уж покус не слухаю але наздаваєме ше, ту ше кус одпочинеме. Тота фонтана найвекша барокна фонтана у Риме. Спрам легенди, кед руцице ковани пенєж преїг хрибта, бизовно ше знова врацице до Риму. Звичайно туристи руцаю два пенєшки – еден же би ше знова врацели до Риму, а други за виполненє даякого жаданя. Городскей управи барз хасновите тото празновире, бо комунална служба кажде рано

зоз води очисци, винє, коло 3000 єври.

Фонтана представя конєц аквадукту "*Aqua Virgine*" збудованого под час Марка Агрипи ище под час старей ери.

Ту зме мали нагоду купиц дацо у локалним ресторанчку, але понеже цени таки «италиянски», лебо найповем «римски», кажде вжал лем фалагток дачого, найчастейше то були италиянски специјалитети як цо то пица, спагети...

Рим полни велїчезних фонтанох, монументалних будинкох, прекрасних церквох, а уметнїки як кед би ше змагали хто зроби красше уметнїцке дїло.

Ходзиме далей, а пред нам Пантеон лебо як го ище волаю, Храм шицких богох. Гваря же то найлепше очувани памятник римскей архитектуры на шведце. Збудовани ище скорей Христа, обнавјани на вецей заводи, але найпознатши интервенциї зробел сам цар Хадриян. Пропорциї того будинку можу служиц за приклад: цилиндр и купола маю исти пречник, цо у складзе з Архимедову симетрию.

За конєц нешкайшого дня, остава нам *Piazza Navona*, барокна городска площа котра ма випатрунок староримского гиподрому, а дизайновал ю Бернини.

Площа випатра як галерия красних скульптурох и ище красних архитектуронских креацийох. Фонтана «Штирох рикох» (*Fontana dei Quattro Fiumi*) дїло Берниния, а наспрам ней церква *Sant' Agnese in Agone* (св.Агнеза з Агони) дїло Боромия и Раиналдия. Нет конца краси котра нам ше отвєра пред очми, но час рушиц гу автобусу. Же бизме не забули дзе ше находзиме, после прекрасних городских площох и фонтанох, углавном преполнетих з туристами, врацаєме ше до каждоновоосци пренаполнетих транспортних драгох и з молитву подзекования за тот прекрасни дзень и стретнуцє зоз Святим Оцом Папом, покус дримеме док нас автобус вожи до Монтеротонда, нашого дочасового дому док зме у Риме.

Предлужи ше...

Агнетка Балатинац

Фонтана *Barcaccia* у подножю Шпаньолских гарадичох

РОЗГВАРКА ЗОЗ ДИПЛ. ИНГ. ЕЛЕКТРОТЕХНІКИ ЛЮБИЦУ ТОНКОВИЧ,
НАР. ЕДЕЛИНСКИ ЗОЗ ЗАГРЕБУ

ЦАЛИ ЖИВОТ ПРЕШОЛ МИ У СЕЛІДБОХ И ПУТОВАНЬОХ!

Любица Еделински, най-старше дзецко Йовгена и Єлки нар. Буила, народзела ше 30. августа 1938. року у месту Оток, котре ше находзи медзи Винковцями и Жупаню, прето же оцц, котри бул лесарски технічар, службовал у тамтейшей «Шумарий». Лем три дні познейше родичи ю на кочу, попрейга, привезли до петровскей грекокатоліцкей церкви и тедишні парох Янко Будински – Бурян ю покресцел.

– Кед почала Друга шветова война бивали зме у Винковцох, бо оцц уж робел у винковскей «Шумарий». Вон 1. януара 1942. року пошол до партизанох, а 26. новембра истого року народзел ше мой брат Ярослав. Року 1943. Винковци на вещей заводи бул бомбардовани и не було безпечно там жиц, та ше моя мац одлучела преселіц до Петровцох. Там зме бул змесцени у єй родичох, котри жили у твк. Доли. Мушим надпомнуц же ані там не було цалком безпечно, бо у Петровцох було змесцене немецке войско, але голем нас не бомбардовали авиони! Оцц нас зоз часу на час обиходзел, а то було покрадзме и обовязково през ноц. Кед 1944. року векша група петровских легиных и хлопох пошла до партизанох вец медзи німа бул и Михал Буила, власни брат моеї мацери. Закончене войны дочекали зме у Петровцох, а там ше 27. юлия 1945. року народзела моя шестра Зденка – гварела нам на початку нашей интересантней розгварки пані Любица.

Початком ешені 1945. року Любица рушела до першей класи основней школы, було то у Вуковаре, а уж до другой класи ходзела на цалком другим концу тедишней держави – у Кичеву, варошичку у Македоніи, прето же оцц у медзичаше достал прекоманду до тамтейшей «Шумарий»! У Кичеву жили Македонци и Албанци, преподаваня у школы бул на македонским язиком, писало ше на кирилиці, цо за малу Любицу було

нове и чежке, та ю родичи пред початком идуцого школского рока привели до Петровцох, до баби, и уписали до трецей класи. Учителька єй була Вира Бесермині, познейше одана Гудак, а настава ше одвивала на руским и горватским язиком. У Петровцох рушела и до штвартей класи, але оцц Йовген ознова достал прекоманду, терез до Београду, до Министерства лесарства (дзе на державним уровню водзел старосц о ловох), та ше пейчочлена фамелия Еделински ознова селела – терез до Београду!

– У Београдзе сом закончила штварту класу основней школы и штири класи нїзшей гимназій зоз твк. малу матуру, а потим оцц 1953. року по звичаю достал прекоманду, терез до Винковцох, дзе сом закончила штири класи гимназій и твк. вельку матуру, з малим надпомнуцом же сом була одлична школярка зоз шицких предметох, а окреме сом любела математику, та сом була ошлебодзена матури. У Винковцох зме бивали у нашей власней хижі, у улїчки Владимира Назора 29. Хижа була блїзко при гайзибанскей станіци и оцц ю купел на кредит, а пред тим предал якуш драгоцину ловарску пушку и вец так достати пенєж дал до банки, як аванс або гаранцию за кредит. Думам же то виношело 20 % од вредносци хижі односно кредиту – здогадовала ше моя собешедніца шицких дробніцох зоз дзециштва и младосци.

– Вешені 1957. року уписала сом перши семестер на Електротехнічним факултету у Београдзе! Перши два роки бул общого напрям, а потим сом уписала нуклеарни напрям, але сом ше пошвидко преруцела на напрям телекомуникацийох – пре нагварку мойого легиња Миколи, студента будовательства и будуцого супруга! Як одлична гимназійка и студентка достала сом стипендию Института „Винча“, котра виношела тедишні 5.000 динари. Мед-

Малженска пара Любица и Микола зоз дзивку Ясну и унучатами опрез своего обисца у Загребе

зитим, то було достаточне лем же бим плацела посцель у Доме, же бим мала полудзенок и вечеру у студентскей мензи и же бим купела карту за городски автобус и трамвай! Хибело ми пенєжу за фриштик, а не могла сом купиц ані кнїжки, та сом прето була порядна на преподаваньох и шицко записовала! – през шмих ше здогадла своїх студентских дньох пані Любица.

Любица Еделински, абсолвентка електротехніки, одала ше 29. априла 1961. року за Миколу Тонковича, абсолвента будовательства з Винковцох, а дипломовала 27. януара 1962. року. Кед обидвойо дипломовали вец ше врацели до своїх Винковцох, дзе Микола достал роботу у тамтейшим „Будователю“.

– Моя старша дзивка, Таня, народзела ше 7. априла 1962. року у Винковцох. Уж 1. октобра истого року понукнута ми фахова работа на телефонскей центали Пошти у Винковцох и я тоту роботу прилапела! Паметам же ше теди з Винковцох до Београду и Загребу телефонувало дзекуючи дротом котри бул поставени на дрвени слупи коло гайзибанскей драги Загреб – Београд, а кед управитель пошти и я ишли на терен, поведзме

до валалу Липовац, вец зме нас двойо пошедали на єдну стару моторку и вожели ше по тамаль по даякей подлей драги, прето же винковска пошта вообщє не мала службови авто! – моя собешедніца ше през шмих здогадла шицких детальох зоз початку своей упишней дїловой карієри.

Инженерка Тонковичова не затримала ше барз длуго на своей першей роботі, бо ше уж 1. децембра 1963. року виборела за роботу фахового референта на телефонскей центали Пошти Београд, достала дружтвени квартиру и плацу котра виношела теди високи 60.000 динари, а супруг достал роботу у теди визначним подприємстве „Енергопроект“, та ше тричлена фамелия Тонкович преселела до Београду! Там ше 10. новембра народзела младша дзивка Ясна, у чаше кед Микола Тонкович за „Енергопроект“ контроловал вибудов двох бранох у Македоніи.

– Року 1967. пошла сом робіц до ТКЦ Београд, на роботне место отримованя транзитней и медзинародней телефонскей центали, хтора уж була автоматизована, и теди започали мойо путованя по швецї! Перше сом ишла до Шведскей, до Ериксону, дзе зме купо-

вали телефонски центри и часци за центри, а потим до Данскей и Финскей. Два роки познейше одходзим робиц до проектного уряду ПТТ Београд, дзе сом проєктвала телефонски центри и мала плацу котра виношела 100.000 динари мешачно, а 1971. року одходзим на шейсц мешащи до Белгії, на специализацию – гварела пані Любица.

Року 1975. вибрана є за директорку ПТТ Београд – ділова єдинка „Главни телефон“, котра теди мала 1.200 заняти особи (инжинере, технічаре, роботніки на телефонских централох итд.), а понеже супруг Микола праве тих рокох робел на будованку бранох у Йордану, Ирану, Ирану, вец сом старосц коло дзєцох и обисца препущела машери Єлки.

– Кед сом ишла до Йордану, супругови до нащиви, вец ме вон, медзи иншим, воззел на Червене и Мертве морю! На Мертвим морю сом ше и купала, цо за мене було незвичайне и вельке дожице. Була сом и у Кувайту, 1979. року, дзе сом була змесцена у єдним розкошним готелу, паметам же бул у склу, познейше сом була и у Паризу, Бечу, Будимпешти, Мингену, Ленінграду односно Петрограду, на даскельо заводи и у Америци, але мне особне найбаржей ше пачела Женева у Швицарскей, дзе сом була дваецц раз, звичайно од седем по дзєсєц дні, и дзе бим могла занавше жиц! Тоти путованя по швецє збували ше у периодзе од 1978. року та по остатню войну, кед сом як совитніца за телекомуникації робела при Засдніци югославянских ПТТ у Београдзе – гварела нам Тонковичова.

Зоз розпаднецом Югославії за Винковчаня и Горвата Миколу

Тонковича нараз вецей не було места у „Енергопроект“, гоч пред тим у тим подприємстве бул барз ценени фаховец, та ше вон по врацаню з Ирану, а було то на яр 1992. року, одлучел врациц до Винковцох и Горватскей (супруга Любица одлучела же ище єден час остане у Београдзе, насамперед прето же дзивиц там студирала и не сцела их напущиц). Медзитим, по приходу до Винковцох Микола мал цо видзиц: Фамелийна хижа Тонковичох була потрафена з двома проєктилами з Мирковцох, а у тей и такей хижі жили якиш вибеженци! Прето предлужел по Самобор, дзе жила його старша шестра.

– У Београдзе сом остала ище рок и пол. Супруга сом наволовала з Бечу, Будимпешти, Паризу и од вшадзи дзе сом ишла по роботі, бо телефонски вязи на релациї Београд – Загреб були претаргнути. Вон ми з єдней нагоди гварел же ма понукнуце єдного французкого подприємства за роботу на добудови брани на тkv. Белавим Нилу у Судану, котра ше находзи коло 450 км јужно од Картума, дзе початком 1994. року и насправди пошол. Я ше му неслдуга придружела, прето же сом 1. октобра 1993. року пошла до старосней пензиї. Дзивиц остали у Београдзе и якош преживйовали на способ же гонорарно давали подуки з математики, бо за нїх не було роботи – гварела нам наша домашня.

Тонковичово остали у Судану по септембер 1998. рок, кед Микола пошол до заслуженой пензиї. Робел 36 роки на вибудови бранох: у Ираку 19 роки(!), Йордану два роки, на Кипру тиж два роки, а по рок або два у Перуу, Малезіи и Ирану, пред тим и у Македоніи и Сербіи. За тоти 36 роки Микола

Любица Тонкович нар. Еделински з мацеру Єлку и унуку Ирину

на 11 заводи достал и прележал маларию (Любица 4 раз), а у Судану достал и инфаркт. Кажди рочни одпочивок супружніки Тонковичово препровадзали у Горватскей, у Загребе и на Пагу дзе од 1978. року маю викендицу (и дзе през лето приходза їх дзєци и унучата), але найбаржей прето же би ше у Мадярскей нашли зоз дзєци и унуками. Таня, їх старша дзивица, ма дзивице и хлапца, а Ясна, младша дзивица, ма двох синых и дзивице. Любица пре дзєци и унукох приходзела и на каждую Вельку ноц.

– Влеце 1995. року купели зме хижочку на брегу над Загребом, котру зме реновирали и добудовали, а зач зме потрошели 220 тисячи немецки марки, котри зме за пейц роки заробели и зашпоровали у Судану. Ту насправди маме мир, я вельо читам, провадзим спортски стретнуца на телевизору, окреме тенис, информуєм

ше преїг интернету, и не думам ше вецей нїдзе селїц, а боме ані путовац по швецє! – през шмих нам гварела пані Любица.

Вона свой язык вше пестовала, а до своїх звичайох тримала. Под час дзєцинства и младосци цале лето препровадзовала у Петровцох, у баби, дзе ше бешедовало по руски, а барз тримала и до своих нинох, Рускиных, у Пишкурєвцох и Шидзе. Була єдна од сновательох „Пасарайтова“, неформального здружєня руских школярох и студентох, гоч вона скромно гвари же за культуру и просвиту у Петровцох найвєцей зробели учителе Вира и Штефан Гудаково, а у октобре 2012. року була єдна зоз сновательох КПД „Рускиня и Руснак“ у Загребе. Часто вари традиційни руски єдла и пече нашо колачи, а у шицким тим од вше мала вельку потримовку супруга Миколи.

Яким Пушкаш

РЕЙТЕШИ

Розчухац 2 гарсци муки и як векши орех масци (1 ложка), посолїц, додац єден жовчок и затрепац зоз ½ млека и ½ серватки кельо поднесе (кед нет серватки, положиц воду). Витрепац з руку на меґчейше.

З того ше направя два цєсточка и розожене же би були вельки як танерчок за колачи. Добре вимишац єдну ложку масци и з тим помасциц цєсточка. Най одстоя пол годзини.

На стол ше положи платняни парток, цєсто ше положи на штредок и розцагує з руку

на шицки боки.

Окрайки ше отарга, до поли ше положи фил (потарта бундава, вишні и грис, сир, яблука, капуста...), а од поли ше охаби празне.

Зоз гевтоґо боку дзе фил, з помоцу партка почина ше скруцовац рейтеш.

Рейтеши ше преложи до помасценой и помученой тепши, по верху ше рейтеши помасца з масцу и положи ше их печиц.

Марияна Джуджар

МЕМОАРИ - ЗДОГАДОВАНЯ НА ЄДЕН ЧАС И ЛЮДЗОХ У ПЕТРОВЦОХ

ПИСАНЕ У ВУКОВАРЕ У ФЕБРУАРУ И МАРЦУ 1991. РОКУ

Мой оцек закривал хижу дїда Папуги и кед чул же ше врацам дому, скошел зоз хижы и през Папандришову заграду здогонел нас скорей як зме сцигли дому. Обочкал ме и дакус зме побешедовали, а вец зме през нашу заграду пришли дому дзе ме уж людзе чекали же би уж дацо чули о своїх. Перша пришла андя Папугува же би чула о своих двоих синок котри погинули. Мне дакс бранели же бим приповедал таки неприемни подїи, но я сцел и приповедал сом правду. Пошвидко ше спушчала ноц, а вноци нїхто нїдзе не шмел исц. Кед рано, почали ише вецей приходзиц же би чули дацо о своих. Стал сом под тернацом кед сом видзел же идзе андя Иля руки ламаюци. Мац ми гутори же бим ей не гуторел правду, но кед андя пришла, обалаела ме и обочкала и гвари: «Яй, сину мой, поведз ми правду! Погинул мой Йовген?»

– Погинул, андьо!
– Наисце погинул?
– Наисце!

Заплакала та гвари:

– Та цо ти не погинул! Твоей мацери остало би ише штvero, але мушел погинуц праве мой единец!

Мац ей гварела:

– Требало вам мац вецей дзеци та би и вам ише остало!
– Сцела сом лем єдного же би бул богати!
– Тераз не маце нїкого, а вашо богатство остало вам!

Ютредзень до нашого валалу пришло немецке войско, було их дас пейцсто, а затримали ше озда и єден мешац. За тот час партизане не мали приступ до валалу. Мне хороване вишло, а Београд бул ошлебодзени, але я ше до єдинки не врацам. У Петровцох нас було коло осемнац таких котри посцекали и од єдних и од других, и скривали ше у валале. Я мал пайташа Кирила Магового, дїдове нам були браца, його мацери оцек и мой дїдо були власни браца. Вше зме предвечаром пришли єден до другого и дакус побешедовали, та вец кажди ишол спац до своей бази.

Єдного дня до баби Бучковей пришла нина Минарова з Миклошевцох та на вечар придзе и

до нас дакус шедзиц и дакус ше набешедовац. Мне мац под посцело оправела за спане. Под посцело престарла покровец, положела першняки и под главу заглавок. Я легнул, а мац спушчала плахту зоз посцелї нїжей, же би ме не було видно, и я так лежим под посцело. Гварим мацери же вонка на сицу од коча остали ципели та най их унесе. Кед раз хтошка задуркал. Оцек ше озвал и гварел же би тот вошел. Нука вошел партизан з пушку и бомбу, бул то Тихо Гулиберов зоз валалу. Оцек го понукал же би дакус шеднул и попил погар вина бо и оцек праве пил. Тихо шеднул и попил, а вец гварел:

– Ваџи Jakime, došao sam po Đuru, on danas treba ići u partizane. Оцек му гверел же я пошол до Кирила же бизме ше порадзели кеди пойдземе до партизанох. Тихо пошол до Кирила, а там му гварели же Кирил пошол же би ше порадзел зомну же кеди пойдземе до партизанох. Не нашол нас бо зме обидвоме були дома поскривани. Єдного дня пойдзем я до Кирила, а вон ше праве облекол, идземе гу дзивком, буду пред Планчака. Кед ми на драгу, а камион полни з усташами става пред општину, а то була такой перша хижа.

Друга часц

Писане у вигнанстве у месце Тиссно од 28.11.1995.

Цо то бул комунизем у нас на валале? Стара Кральовина Югославия була сербска власц и озда вшадзи у далей Югославии, вшадзи у Горватскей були лем Серби на власци (державни службенїки, новтаруше, офицере, жандаре и учителие були лем Серби). Кед 1941. року основана Независна Держава Горватска, Серби страцели власц у Горватскей. Зоз тим ше не могли помириц и почали ше такой бунїц процив горватскей власци у Горватскей.

Кед ше по Першей шветовой войны у Русии зявел комунизем, почало ше и у нас о тим бешедовац, одушевїовац з тим и прави пропаганду же як там добре, аж ше о тим и шпиванки шпивало:

«У колхозу добре жиц.

Штири годзин робиц,
Дваецц годзин шпиц.» (спац)

Русийски комунистични идеї у валале перши прилапели неуки людзе и валалска беда, шустере, кондаше, чобане и подляци (прелетере). Валалска беда котра не мала на чим и не сцела робиц. Од школованих нїхто не бул у комунистичней партиї. Понеже у Горватскей велькосербска кральовска политика препадала, Серби страцели власц, та ше и вони вше баржей почали цикавиц за руски комунизем и нови идеї. Почали сновац комунизем бо им и так було шицко єдно. До церкви не ходзели, вира им нїц не значела, та им було легко прилапиц комунистичне безбожтво. Тото шицко предводзел исти таки як и вони, котри не сцел робиц, Тито. Теди ше приповедало же ТИТО то скрацене од «Тайна интернационална терористична организация». Понеже Серби нїяк не могли прилапиц нову НДГ, и вони ше у Горватскей прихилели гу комунизму, поготов на Кордуну, Баниї и Лики, дзе их було вельке число. Горватска власц почала гарештовац Сербох, окреме тих котри були прихильни комунизму лебо були лем сумнїви, а вони почали сцекац до четнїкох и партизанох. Упрекосцели тедишней власци, почали ше вимсцовац горватскей власци, резац бандери коло гайзибанскей драги и писали таки паролы: «Зелено коси, Зрело пали и уништавай све хрватско!» Ширела ше велька пропаганда же як ше то добре жиє и є у партазанох и яки партизане добри борци. Младеж як младеж, легко верела и сцекала до партизанох, а власц гарештовала їх родичох, а масток им конфисковала. Партизане би пришли вноци до валалу и поштреляли тих за котрих думали же су за НДГ. Так терор з обидвох бокох бул вше вєкши и людзе були цихо и чували, кельо ше то могло, власну главу.

Кед Гитлер завойовол зоз Русию, и Горватска мушела послац своей войско до Русии на фронт же би ше борели за Гитлера. Регрутовали младих хлопох и легиных народзених дваецц другого, дваецц трецого и дваецц штвартого року, а кед уж дошли по народзених дваецц пятого року, тих дакус скорей уж партизане одведли до партизанох, але ише лем добровольцох, а по тим брали и регрутох, бо регрути баржей волели пойсц ту до пар-

тизанох як до Русии на фронт. Зоз партизанох нїхто не шмел присц дому же би повед як там насправди. Сцекол лем Кико Мишканьов, але ше му не удало нїч виволац бо го партизане такой влапели и у петровским леше забили. Так ше од теди валалска худоба пре терор, вше кед уж баш мушела, скорей определела за партизанох як за других. Пропаганда була на завидним уровню, и партизане обецали же вежно жем од газдох та даю бидним. Даєдни уж напредок вираховали кельо жеми достано и вец, як богати, хтору богату дзивку у валале вежно за жену. Медзитим война ише не готова, треба ше ише перше бориц и вибориц.

На тих котри не були прихильни партизаном, на тих наруцели партизанску порцию, мушели дац партизаном помоц по 300 тисячи куни, а даєдни и вецей. Гоч людзе не мали, мушели пожичиц, але ше помоц партизаном мушела дац. Партизане перше ваяляли гайзибански драги, нападали и палели менши станїци и менши вароши, окреме у бреговитих крайох. Палело ше узрети жита и глачарки же би Немци не однесли жито. Кед пришол 1944. рок, партизане ше уж так осилели же робели и вельо вєкши акциї, почали до партизанох мобилизовац шицких шором котри ише дацо могли. Парола була така:

«Ili Anti, ili Titi,
ali doma ne smiješ biti.»

На сами Русадля, кад пришло найвєцей горватского войска дому на отсуство, партизане обколешели Петровци и полапали нас на спаню, шицких нас народзених дваецц шестого и дваецц седмого року, а од дваецц осмого року лем добровольцох, и шицких под «мус» одогнали до партизанох (познейше по тей подїи була наволана культурна манифестация «Петровски дзвон» и манифестация «Поме до партизанох»). Було порадзене же док на Русадля задзвоня вельки дзвон и вечарши пацери, руша ше до партизанох. Нас 12беро зоз валалу, под стражу одогнали до партизанох, так як усташе гонели до лагру. Не пошли зме далеко, лем на початок леса бо уж почало швитац. Там блїзко була и грофовска жем и пустри. Ту нам обецали же док победземе та кажди з тей жеми

достане дзешец гольти же би могол добре жиц.

Не було то так як нам було обещане, бо зме по воїни ніч не достали, жем дана «Задруги, Колхозу», а ми остали спрведзени. Заш лем, тим котри у воїни погинули, тим вецей ніч не тре-

бало, а тоти котри воїну прежили були щешліви и без жеми бо живи остали. Теди ше указала правдива твар комунизму, примитивни, неуки але вельки борци и розпалени комуністи постали народна власц у валале, и директоре, так же предноц мали

лем пролетере, кондаше, краваре и шустере. Правда, од газдох народна власц побрала жем, але лем дахто дакус жеми достал, лем даедни достали шейсц гольти, даедни по єден, а найвецей их не достало ніч, але жем пошла до «Задруги» «новому грофови».

Ми, ані ніхто од нашей родзини не достал ніч. Бида остала и надалей бида як цо вше и була.

о. Яким Дудаш

—Предлужи ше—

✿ СТАРИ ФОТОГРАФІЇ

СНОВАНЄ ДОД ПЕТРОВЦІ И БУДОВАНЄ ОГНЬОГАСНОГО ДОМУ

Року 1931. до Петровцох пришол нови новтурош, Иван Ивич зоз Богдановцох, хтори бул огньогашец и снователь Добродзєчного огньогасного дружтва (ДОД) у своїм валале. Тедишні началнік Петровцох бул Микола Иван, валалски коваль. Вони двома догварели снованє петровского ДОД, а розглашоване, зоз бугнованьом, окончел Митро Дітко, тедишні полицай. Сновательна схадзка отримана введзєлю, 2. марца 1932. року у општинским дворе, пред вельким числом валалачаньох. Снователе Дружтва (нешка би то бул Управни одбор) були теди найвизначнейши людзе у Петровцох: Денчи Планчак, Микола Иван, Иван Ивич, Митро Надь, Янко Колбас, Штефан Дудаш и Антонь Гирйовати. Командир Дружтва бул Митро Надь, скравец и народни поета, котри введзєлю предлоадньом подучовал заинтересовани особи зоз основами огньогаства. Подука була у општинским дворе, дзе була и шприцалька за вежбанє. На початку ше вежбало у цивилних шматах, бо Дружтво не мало огньогасни шмати, але недлуга шмати солидарно даровали дружтва з околних валалох, як и з Вуковару. Уж у першим року од снованя Дружтво мало 43 членох.

Же би ше дошло до даякого пенєжу, котри требал за порядну діялносц, у децембре 1932. року організовани „Огньогасни бал“, а у маю 1933. року и „Маялос“, а з оглядом же обидва манифестаций прешли барз успишно, вец постали традиційни. З оглядом же Дружтво не мало свойо власни просторій, односно свой дом, вец ше у догварки зоз „Просвиту“ схадзки и преподаваня за членох ДОД Петровци отримовали у твк „Старей школи“. По початок Другей шветовой воїни ДОД Петровци порядне отримовало огньогасни вежби, як и змаганя на котрих участвовали огньогасни дружтва з околних местох, а

Петровски огньогасци (Мирослав Дудаш, Звонко Монар, Емил Гаргай, Звонко Рускай...) на єдней вежби 1963. року

спрам материялних можлівосцох куповало ше и огньогасни инвентар.

На початку Другей шветовой воїни велі людзе з валалу, медзи німа було и членох ДОД Петровци, одведзени на примушуюцу роботу до Немецкей, дзепоедни мобилизовани до домобранох, а треци заш пошли до партизанох, так же ше вецей ніхто не старал о инвентару, котри на концу цалком препаднул. Рускай, Буїла, Гарди, Маґоч, Иван и Тот по законченю Другей шветовой воїни ознова порушали роботу Дружтва и анґажовали ше на зазберованю нових членох. Року 1951. набавена нова пумпа и други найпотребнейши инвентар. Року 1952. Дружтво мало 32 членох. На Рочней схадзке Дружтва, котра отримана у децембре 1955. року, гварене же ДОД Петровци ма 59 активних и помощних членох, але же дисциплина ослабла, бо ше дзепоедни члени под часц тлачидби не одволали на дежурства. За председателя Дружтва избрани Штефан Дудаш, за тайомніка Мирослав Югас, за касира Петро Гарди, за пририхтовача ремеслох Бартол Мудри и за командира

Янко Маґоч.

Початком 1958. року избрани нови Одбор ДОД Петровци. За председателя избрани Микола Тот, штрикер, а за тайомніка Штефан Гудак, учитель. Почало ше плановац вибудов огньогасного дому та окрема балу и маялосу організовани и театрални представи и забави, а ту ше окрема анґажовали учители Вира и Штефан Гудаково. У юнию 1958. року под час незделі и шветох по валале ше зазберовали добродзєчни прилоги за будованє нового огньогасного дому. Неодлуга ше почало з будованьом дома на поверх, котри організовани на добродзєчней основи, на локації дзе ше и нешка находзи, и исти бул под закрицом концом 1959. року, але требало ище вельо пенєжу же би ше го цалком докончело. На вибудови огньогасного дома теди участвовали шицки члени Дружтва, а найбаржей ше анґажовали Яким Сеґеди и Янко Маньош. Початком 1960. року отримана Рочна схадзка Дружтва, на котрей за председателя избрани Микола Тот, а за тайомніка Штефан Гудак. Початком 1961. року отримана Рочна схадзка Друж-

тва на котрей за председателя Дружтва избрани Янко Тиркайла, понеже Микола Тот на кратши час одселел з валалу до Босни, за касира Данил Иван, а за командира Янко Маґоч. Отримани бал за старших и за дзеци, а заробок бул 22.000 динари, котри будзе утрощени за докончоване Дома. У прижемо будинка под час яри и лета направена простория за два кочи з воду и два пумпи, а там змесцени и шицок инвентар, а на поверху направени менши уряд и векша простория за отримованє схадзкох. Вешені 1961. року у рамикох ДОД Петровци оформена и дзєцинска огньогасна секция котру водзи Силво Барна. През касу Дружтва под час 1961. року прешло 300 тисячи динари, од того 150 тисячи динари потрошени на адаптацию Дома. Електрична струя до Дома уведзена аж концом априла або початком мая 1962. року, на чесц 30-рочніци Дружтва, а на кибли нового будинку було написане: Добродзєчни огньогасни дом 1932. — 1962.

У маю мешацу 1963. року у просторійох петровскей Основней школи (?) отримана Рочна схадзка ДОД Петровци. У звиту о работи гварене же ше членство остатніх рок и пол ридко сходзєло, же у прешлим року не отримана ані єдна вежба и же дежурство под час прешлорочней тлачидби було подло організоване. Прето за нового председателя избрани Емил Гаргай, за тайомніка Штефан Гудак, за касира Томислав Виславски, а за командира Янко Маґоч. У септембре 1963. року петровски огньогасци успишно виведли вежбу под руководством нового командира Звонка Монара, а у рамикох општинского змаганя. И вец ше даскельо роки споза того за ніч ніч не чуло...

Яким Пушкаш

ДНІ УКРАЇНСЬКОЇ КУЛЬТУРИ У ВУКОВАРІ

З 31 травня по 2 червня 2013 року у Вуковарі проходили Дні української культури, які організували Українська громада Республіки Хорватії та Українське культурно-просвітне товариство імені Івана Франка з Вуковару. Міжнародна маніфестація української культури у Вуковарі уже стала традиційною, а цього року у її рамках було відзначено десяту річницю роботи вуковарського товариства. УКПТ ім. І. Франка на сьогодні нараховує більше 100 членів і слід відзначити значний прогрес у їхній роботі. У товаристві успішно працює народний хор (керівник Р. Матус), дитяча група «Сонечко» (керівник Т. Рамач), вокально-інструментальний ансамбль «Галичина», секція українських народних звичаїв і рукотворин.

У п'ятницю 31 травня у греко-католицькій церкві Христа-Царя було відслужено Святу літургію, присвячену пам'яті велетнів українського письменства Тарасові Шев-

Фінальний концерт у Хорватському домі у Вуковарі

ченку, Іванові Франкові та Лесі Українці, що показує важливе значення церкви у духовному і культурному житті українців.

У суботу 1 червня у залі греко-католицької церкви відбувся літературно-музичний вечір під гаслом «Єднаймося,

братаймося в товариство чесне», присвячений великому українському вченому і письменнику Іванові Франкові. У програмі прозвучали вірші українських письменників та українські народні пісні, які виконували члени декламаторської секції та хор УКПТ ім. І. Франка, дитячої групи «Сонечко» та учні ОШ ім. Антуна Бауера (Петрівці), які вивчають українську мову. Приємною несподіванкою вечора став виступ недавно створеного вокально-інструментального ансамблю «Галичина», який у програмі виконав декілька пісень, а після закінчення програми продовжив розважати гостей грою і співом. Усі присутні мали нагоду переглянути фотовиставу «Наші будні і свята», у якій подано ретроспективу розвитку товариства протя-

гом десяти років, та етно-виставку українських вишиванок та креативних робіт, а також покуштувати «смаки України» – славні українські пироги та інші страви.

Фінальний концерт української культури відбувся у неділю 2 червня у Хорватському домі Вуковар. Відкрили концерт вуковарські мажореткинї, а крім домашнього товариства УКПТ ім. І. Франка, у програмі також взяли участь українські танцювальні і вокальні колективи зі Славонського Броду, Липовлян, Сремської Митровиці, Кули, Прњавора, які своїм виступом подарували глядачам часточку України і показали, що «козацькому роду нема переводу».

Леся Мудрі

Дитяча група «Сонечко»

ВИЛІВ ДУНАЮ И ВУКИ 1965. РОКУ

Штредком юния 2013. року Дунай при Вуковару нароснул а аж 725 цм, цо найвецей у тим століттю, бо 2006. року Дунай бул високи 719-720 цм. Дунай и Вука ознова загрожели людзом и їх маєтку у Вуковаре, як и на вецей заводи у прешлосци. Можлівосц виліву Дунаю и Вуки у Вуковаре прицагли вельо числених туристох, котри ше

180 фамелийни хижи. Вода ше почала поцаговац аж 22. марца 1876. року, а пошлїдки того виліву були 15 поваляни фамелийни хижи и велька материялна чкода. Дня 19. марца 1876. року Вуковар нащивел бан Иван Мажуранич и зоз представнікама општини превезол ше на чамцу по вуковарских улїчкох, а на концу нащиви найзагроженшим фамелийом даровал по

сликовали опрез найзагроженших местох, а новинаре такой тото незвичайне зявене наволали „вилівни туризем“. На охрани од виліву Дунаю и Вуки у Вуковаре 2013. року участвовали коло 500 особи, котри на загрожени места складали мехи зоз писком, та на концу шицко добре закончело, але сампрезд пре (од скорей) квалитетно вибудовану систему охрани побережя од вилівох Дунаю и Вуки.

У Универзитетскей библиотеки у Загребе препатрел сом числени літописи, кнїжки, часописи и новини котри писали и о потерашніх вилівох Дунаю и Вуки у Вуковаре и пренашол сом надосц податки. Так зазначене же ше векши виліви случели шлїдоуючих рокох: 1769. (кед под воду була Главна улїчка), 1827., 1853., а окреме вельки вилів бул у фебруаре 1876. року кед Дунай бул високи 684 цм и кед под воду була Рибарска улїчка, як и дзепоєдни други улїчки у Новим Вуковаре. Вкупно под воду були

100 форинти. И тедишні краль Франьо Йосип Перши од своїх приватних пенєжох даровал 1.000 форинти за найзагроженши фамелиї у Вуковаре. Пенсж дал тедишньому жупанови Юлийови Бубановичови и наказал му же би го подзелел гевтим котрим є найпотребнейши. Надпоминам же по 1876. рок з бачкого боку Дунаю вообщє не була вибудована система охрани побережя рици Дунай, та поля у Бачкей часто були под воду!

Виліви Дунаю и Вуки у Вуковаре були и 1907. и 1920. року (кед заляти Звонимирова площа, Рибарска и Бакачова улїчка, а людзе и домашні животині посцекали на тєк. Швапски брег), потим 1924. и 1926. року (кед под воду були Звонимирова и Вилсонова площа, як и Раячичова, Бакачова и Рибарска улїчка, а у Бачкей под воду були 100 тисячи голты жеми), 1932. року (кед настрадал камени мост на рици Вуки), 1940. року (кед Дунай нароснул на 678 цм), 1954.

року (кед Дунай бул високи 672 цм, а гражданє ше по своїм городу рушали по древених скелох), як и 1965. року кед Дунай бул високи аж 769 цм!

Виліву Дунаю и Вуки з маю 1965. року особне ше здогадам, понеже сом теди мал дзевец роки. Паметам же перше настрадала часц Вуковара волана „Буджак“ и же ше тамтейши хижи валяли сами од себе як кули зоз картох! На тєк „Прилево“ виляла ше мутна Вука, а Ленїново шеталїще було под воду Дунаю. Надалей, Площа Републики и улїчки Моши Пияди и Маршала Тита тиж були под воду и жителє Вуковару тоту часц города волали „Мала Венеция“! Вкупно под воду були даяки дваець городски и пригородски улїчки, коло тисяч хижи и кварталї, з надпомнуцом же коло 100 фамелийни хижи були чежко очкодовани, виселена 931 фамелия, односно коло 4.500 жителях Вуковару, а зробена чкода преценєна на понад милиярд тедишні динари! Не вожели городски автобуси, а жителє Вуковару през город ше рушали по древених скелох. Паметам же сом особне, з другима дзецима, бежал по тих древених скелох, цо не було безопасне, а то ше случовало лєм стреду и соботу, кед сом з родичами приходзел на (импровизовани) пияц до Вуковару! Зоз Петровцох до Вуковару, на пияц, приходзели зме на кочу, а з оглядом же штредок города и околни улїчки були под воду, вец зме коня и коч охабяли у познатих на тєк. Древеним пияцу, хтори бул блїзко штредку города, а заш на бизовним месце, бо бул на брєцку. Од вуковарских дзецох теди сом чул же дзепоєдни з нїх у бежанє по тих импровизованих скелох особне спадли до води и добре ше окупали, але я до того небарз верел, прето же сом то особне не видзел и бул сом цалком

прешвечени же ше вони лєм хваля. Углавним, дзеци вше и вшадзи зоз шицкого знаю и можу направиц бависко и даяку параду!

По моей глави круци ше податок же ше вилів Дунаю и Вуки у Вуковаре случел и у августу 1966. року и же Дунай бул високи „лєм“ 661 цм, медзитим не пренашол сом потвердзєне того мойого здогадованя у кнїжкох Универзитетскей библиотеки у Загребе, та сом вецей небизовни чи ше то и насправди случело. Медзитим, бизовни сом же 1966. року городска, републична и державна власц гварели „досц тих вилівох“ и потим почали з обсяжним будованьом бентох на побережю Дунаю коло Вуковару, односно комплетней системи охрани од вилівох, котри свой випатрунок не вимєнєли по нешка.

Жителє Вуковару од вше ше бали високих габох рици Дунай, а жителє околних валалох його глїбини и швидкосци його габох. Под час летних купаньох и ошвиженьох на Дунаю, каждого року загашени даскельо животи, але людзе, окреме младеж, не престали ше купац. Нас, валалски дзеци и легињчкох зоз Петровцох, вше кед зме од родичох гледали доущєне купац ше на Дунаю, страшєли би нас зоз шлїдоуюцима словами: „кед ше будзеш купац на Дунаю вец можебуц прейдзеш так як цо прєшли братняци Йовгєн и Ярослав!“ Толкованє за гевтих цо не знаю о чим ше роби: Йовгєн Гарди зоз Петровцох, школяр другей класи основней школи, и Ярослав Бабинчак з Вуковару, школяр шестей класи, у першей половки юния 1964. року задавели ше у Дунаю, цо у тедишні час за їх родичох, родзину и пайташох була велька трагєдия. Слова наших родичох зме теди толковали так: „Хваль Дунай, але лепше шєдз на його побережю!“

Яким Пушкаш

СПОВЕДЗ ЄДНОГО ПЕНЗИОНЕРА ЖЕНІЦ ШЕ ОЗНОВА АБО НЄ?!

После седем рокох самотного живота недавно сом одлучел ознова ше оженіц! Допил ми самецки живот, як и варенє и райбанє, а мушим припознац же ми покус хибел и секс. Але, понеже сом по питаню женох дакус „заардзавел“, лепше поведзено цалком сом випаднул зоз штоса, вец сом ше за помоц обрацел моім пайташом пенzionером. Кед знаю и можу вони ми бизовно поможу!

– Я ше надумал ознова оженіц! – єдноставно сом виявел єдней соботи пополадню док сом у дружтве пенzionерох шедзел у парку и з хлебом кармел голууби.

– Винчуєм, пайташ! Млоду познаме? – интересовал ше Владо.

– Нє, я то гварел лєм так, начално, прето же од моєй будуцей млоди ище нет ані „м“ – гварел я.

– А я ше уж здрадовал же пойдзем на свадзбу и випиєм даседну за твоей щесце! – гварел Янко.

– Затераз ище нє, але неодлуга хто зна! Прето и требам вашу помоц, насампредз прето же бисце ми помогли пренайсе гевту праву! – гварел сом.

– И я бим сцел пренайсе даяку праву жену, може и дзивку! – гварел Мирослав, старши леґинь котри ше ніґда не женел, а котри ше остатніх рокох найдзечнейше дружел зоз фляшу пива у руки. На його слова ніхто з нас не реаґовал.

– Я ци особне не будзем од Бог зна якей помоци, прето

же ніґдзе не идзем и дружим ше лєм зоз пенzionерами. Медзитим, цо ше дотика малженства, я мам лєм красни слова! Ниа, прешлого викенду моя женочка и я шедли до авта и одвезли зме ше до єй мацери, на валал. Єй мац нас барз крашне дочекала и вигосцела, а кед зме одходзели дому вец нам напаквала мяса, колбаси, вайца, шицкого зоз загради, потим домашнього меду и маджуну – з одушевийом бешедовал Владо, наймладши пенzionер спомедзи нас.

– Ані я не знам дзе биш могол пренайсе идеалну жену, або даяку другу жену, прето же моя супруга пренашла мнє, а не я ю, але думам же биш ше требал оженіц цо скорей, насампредз прето же малженство дацо барз красне! Ниа, моя женочка и я пред даскельо дні тиж шедли до авта и пошли до моєй мацери, на валал. Вона лєм за нас упекла качку зоз кромплями, як и даскельо файти колача, а боме було и жимного пива, а о пакетох кед зме одходзели дому най ані не бешедуєм! – гварел Янко з вельким одушевийом.

– Вше кед нам требало причувац дзеци, док тоти були менши, и єдна и друга мац вше нам були на розполаганю! Та гварим ци, пайташ, малженство одлична институция! – гварел Владо.

– Кед ше моєй дзеци кресцели и закончовали школи, вец им женова и моя мац вше за награду давали пенєж! Точнейше поведзене, векши пенєж! То ци конк-

ретна предносц малженства! – и надалей одушевлено бешедовал Янко.

– А кед нам пригусло зоз финансиями, вец нам и єдна и друга мац вше пожичели, а найчастейше зме пожичени пенєж на концу ніґда ані не врацели! Кед малженство у питаню, я насправди презадовольни! – гварел Владо.

– Кед же тото ваше малженство нательо добре, вец ше и я жадам оженіц! – ознова ше озвал Мирослав.

– Кед мой син Андри закончел штредню школу, вец му моя мац купела нови шмати, а женова мац заплацела матуралне путованє до Шпаниольскей! Насправди сом малщесца же сом ше так добре оженєл! – гварел Янко.

– Перши компютер моім дзецом купела моя мац, а хто би други!? Най жиє малженство! – гварел Владо.

– Кед ше моєй дзеци женєли и одавали, вец им женова и моя мац купели найвреднейши дарунки, а попри того им дали и коверту зоз пенєжом!

То najlepши доказ же малженство вишло з Раю! – гварел Янко.

– И я ше сцем оженіц! – уж на треци завод виявел Мирослав, але ніхто з нас не реаґовал на його слова. То ме здогадло на єдну сцену з италянського филма „Амакорд“ (режисер того шветово познатого филма бул Ф. Фелини), гевту кед ше єден старши леґинь випендрал на якеш досц високе древо и непреривно кричал „Сцем жену“, або так даяк.

– Барз сом вам подзековни, пайташе моєй, на ваших словах! Барз сце ми помогли! – гварел я.

– Насправди зме ци помогли у вязи женідби? – дакус несиґурно гварел Владо.

– Гей, барз сце ми помогли, але не у вязи женідби, але у вязи одлуки най ше ніґда вецей не оженім! Прето же и я мам мацер на валале! – гварел сом на концу.

Яким Пушкеш

ВАШАРИ

Руснак хтори приходзел на тоти простори у найвекшей мири бул параст, обраблял жем, тримал статок и жил у злагоди з другима народами коло себе. Циль му вше бул жиц у злагоди зоз шицкима, бо Руснак мал и други схопности. Коло парастскей поботи научел тарговац по вашарох и пияцох, знал предац гевто цо випродуковал на своїх польох, у своїх хлівох и кармиках.

Дакедишні парастски живот у Петровцох седемдзешатих и осемдзешатих рокох прешлого століття не могол ше задумац без одходу на вашари. Векшина парастох, гоч и не мала за кажди мешац статку на предай або не мала намиру и потребу куповац нови статок, одходзела порядне на вашари бо требвало буц у цеку. На вашари ше ишло осемнастого и трицетого дня у мешацу до Вуковару, петнастого у мешацу ше одходзело на вашар до Шиду, дваец першого у мешацу на вашар до Винковцох, а були ту ише и вашари у Нуштру и Бабиней Греди. Було таких парастох хтори

на вашари одходзели и далей. Там куповали туньше, а вец привожели статок и ту го драгше предавали, та на тот способ зарабляли. И куповане и предаване статку мали свою правила хторих ше при єднаню и таргованю требало притримовац.

Як дзецко любел сом зоз старшима пойсц на вашар, бо то за мнє, як и шицки дзеци з моеї генерациї, було цошка барз цикаве. Рушало ше вчас рано же би ше могло купиц прашата або целє, але

ше перше обишол цали вашар же би ше видзело кельо єст статку, яки є и яки цени. Тоти хтори предавали свой статок зоз нужди, за пенєжи давали туньше – лєм най предаю и пойду дому, а було и таких хтори тримали цену, та статок одвожели дому. Єдна часц з тих цо куповала статок патрела купиц такой рано най би вимкли ветеринаром котри ше зявйовали дагдзе на дзевяту годину же би статку виписали пасоши. Пасош було здравствене потвердзєне же статок здрави, а вшелїяк ше го мушело плациц. Кед ше потарговало скорей як цо сцигол ветеринар и статок ше на-

кладол на коч, ушповрвало ше на пасошу. На тото ше барз мерковало бо ше при єднаню мерковало хто заплаци ветринара кед ше будзе мушиц, а мерковало ше и на тото хто заплаци олдомаш хтори тиж так бул обовязни по оконченой тарговини.

Пияц тиж так бул значне место за параста и його роботу бо ту тиж предавал свою продукти. Велї Петровчанки ходзели на пияц до Вуковару котри вше бул добре пополнети зоз польопривреднима продуктами з околних валалох. Главна роба були сир и шметанка, а коло того кажда вредна газдиня мала ише подаєдно обране курче, пульку, гуску лебо качку, курово, гуши лебо качи вайца, очисцени орехи, мак, мархву, петрушку и подобни заградково рошліни. Параст у тедишні час наисце од своєй роботи могол шорово жиц и заробиц. Парстови нешкайши час шицко тото однял. Дакеди ше за єдну добре укармену яловку купело краву з цельцом котра давала 25 литри млека. Нешка за досц яловки не можеце купиц ані єдну краву.

На пияцу не мож купиц полкили сира и жидлік шметанки и при тим покоштовац яки ма смак и побешедовац зоз газдиню, а ише кед панї знала дакого з валалу теди ше могло прегвариц и словодва. Нешка сир и шметанка у тарговини запаковани у дунчику и не може ше их коштовац, а зоз тарговкиню ше не може бешедовац бо ма вельо роботи, а и нагнівана є бо муши робиц и внадзєлю, а два мешаца не достала плацу. Нет вецей вашарох, ані накупцох, ані парастох котри купую и предаваю статок, ані гевтих хтори ходза на вашари пре шор же би були у цеку. Кед сцеце предац праше лебо целє, лебо не дай Боже краву, мушице мац пасош за статок, статок муши мац мендюши у удох, статку ше вибера крев и чека ше два–три тижні, вец ше рихта драгову лісту, кнїжку статку, дезинфикує ше превозне средство и так далей. И док то шицко параст покончи, о тим хто кому и кеди заплаци олдомаш не сцигне ані роздумовац.

Томислав Рац

СПОРТ

СТОЛНИ ТЕНИС

ДРУГА ЕКИПА ПЕТРОВЦОХ ПРЕДОСТАТНА У ПЕРШЕЙ ЖУПАНИЙСКОЙ ЛИГИ

У першенстве Першей жупанийской лиги за 2012./13. рок участвовали осем екипи, а гоч першенство одавно закончене ище вше непознати резултати двох змаганьох!? Слово о змаганьох Шумаре Винковци – Петровци (друга екипа) и Петровци (друга екипа) – Янковци. Хвилькови пласман випатра так: Вуковар '91 (треца екипа) 27 боди (13 побиди, 1 поражене), Шумаре Винковци 24 (11:2), Гало 192 Винковци 23 (9:5), Илок 22 (8:6), Опатовци 21 (7:7), Горватска екипа Вуковар 18 (4:10), Петровци (друга екипа) 14 (2:10) и Янковци 13 (0:13). За другу екипу Петровцох бавели: Дамир Бойко, Миле Миланович, Милан Косанович и Мирта Бойко.

ЕКИПА МИКЛОШЕВЦОХ ПЕРША У ДРУГЕЙ ЖУПАНИЙСКОЙ ЛИГИ!

Закончени першенствени змаганя и у Другей жупанийской лиги за 2012./13. рок, у котрей ше змагали седем екипи, але ище вше непознати резултат змаганя Привлака – Сотин!? Пласман екипох шлїдуюци: Миклошевци 22 боди (10 побиди и 2 поражена), Свиняревци 22 (10:2), Опатовец – Ловас 22 (10:2), Петровци (треца екипа) 17 (5:7), Русин Миклошевци 15 (3:9), Привлака 14 (3:8) и Сотин 11 (0:11). За першопласовану екипу Миклошевцох бавели Владо Гайдук, Мирослав Пап, Зоран Свалина и Йовген Гайдук, за трецу екипу Петровцох наступали Саша Голик, Дени Бурчак, Митро Бойко, Матей Кисеги и други, а за Русин з Миклошевцох Славко Гайдук, Боян Гудак, Матео и Мартино Батаковичово, Звонко Голик и други.

ФОДБАЛ

ЕКИПА ПЕТРОВЦОХ ТРЕЦА У ТРЕЦЕЙ ЖУПАНИЙСКОЙ ЛИГИ

После 18 одбавених колох закончене першенство у рамикох Трецей жупанийской лиги ВСЖ – Фодбалски союз Вуковар за сезону 2012./13. рок. Перше место освоели фодбалере Дунаю зоз Сотину, опрез Томповцох и Петровцох. Пласман: Дунай Сотин 39 боди (гол розлика 52:26), Томповци 38 (56:37), ПЕТРОВЦИ 34 (50:27), Ловас 33 (50:29), Сокол Берак 33 (49:32), Липовача Вуковар 28 (53:33), Митница Вуковар 24 (43:33), Опатовци 11 (29:57), Борово (змагане меней) 5 (20:86) и Гайдук Вера (змагане меней) 0 боди (20:62). Фодбалере Петровцох зазначели 11 першенствени побиди, едно змагане одбавели неришено и дожили шейсц поражена.

Яким Пушкаш

УСПИШНО ОРГАНИЗОВАНИ ФОДБАЛСКИ ТУРНИР

У рамикох означованя Дня Руснацох СД Русин внедзело, 16. юния, организовало турнир у малим фодбалу. Вельке число патрачох уживало, без огляду на досц вельку горучаву, у квалитетним бависку, красних акциох и ефектних голох.

На турниру участвовали осем екипи хтори

Бавяче екипи ОПГ „Вито“

були подзелени на два групи. Першо и другопласовани екипи зоз групох бавели полуфинални змаганя, а за финале ше пласовали: екипа ОПГ „Вито“ хтори победзела екипу „Гайдукових“ зоз 2:1 и екипа „Бимбо“ хтора после регуларного цека змаганя (0:0) на пенали зоз 2:1 победзела екипу „Леняк“ 2:1.

У финалу ше стретли наисце квалитетни екипи, але бавяче ОПГ „Вито“ мали вещей моци и екипу „Бимбо“ звладали зоз резултатом 4:2. Побиднича екипа бавела у составе: Ромич Марко, Хома Матей, Хома Марио, Сабадош Михаел, Лайко Далибор, Скеледжич Тихомир, Скеледжич Лука и Лайко Иван. На шицких змаганьох найвещей голи посцигли: Лайко Далибор (5) и Калац Бруно (4). Шицки учашники достали припознання, побидник погар, а после змаганьох патраче и бавяче предлужели дружење у просторийох старого дутяну.

Ксения Лікар

ШАХ

ЛІКАРОВА ЗАВЖАЛА ДРУГЕ МЕСТО НА ПЕРШЕНСТВЕ ГОРВАТСКЕЙ

У Сплиту од 21. по 26. юний отримане Посединечне кадетске першенство Горватскей у шаху. Участвовали вкупно 226 кадети зоз цалей Горватскей. Дзивчата ше змагали у штирох групах, уж спрам

того хто кельо ма роки, хлапци тиж так, цо значи же ше источасно бавели аж осем окремих турнири. У найстаршей дзивчатскей конкуренциї, гевтей по 15 роки, участвовали вкупно 17 бавячки, котри одбавели дзевец кола по тхв. швицарскей системи. Победзела Роклицерова зоз Д. Мигольцу, котра виборела можлівосц участвованя на кадетским першенстве швета, опрез Тамари Лікар з Вуковару, котра будзе участвовац на першенстве Европи. Пласман: Гайке Роклицер 8 боди, Тамара Лікар 7, Виктория Вуїч и Звездана Ивекович по 6, Антонела Богданич, Луция Батори, Ноєми Шпиранец и Лана Дашич по 5, Ана Самарджич, Ана Чачич, Ницолина Клариц и Лорена Купек по 4.5 боди итд.

Яким Пушкаш

ADRESAR

Пуцки правобранителј

Štiti ustavna i zakonska prava građana pred državnom i lokalnom upravom, te središnje tijelo nadležno za suzbijanje diskriminacije
Opatička 4, Zagreb 10000
Tel: +3851 48 51 855
Fax: +3851 63 03 014
E-mail: ombudsman@ombudsman.hr
www.ombudsman.hr

Savjet za nacionalne manjine RH

Krovno tijelo koje povezuje institucije i interese nacionalnih manjina na državnoj razini
Mesnička 23, Zagreb 10000
Tel: 01/4569-286
Fax: 01/4569-297
e-mail: savjet.nac.manjine@vlada.hr
www.savjet.nacionalne-manjine.info

Ured za ljudska prava i prava nacionalnih manjina Vlade RH

Stručna služba Vlade koja se bavi zaštitom, promocijom i poštivanjem ljudskih prava i prava nacionalnih manjina u RH
Mesnička 23, Zagreb 10000
Tel: 01/4569-358
Fax: 01/4569-324
E-mail: nacionalne.manjine@vlada.hr

Savez Rusina i Ukrajinaca RH

Vijeća Europe 93
32000 Vukovar
Tel/fax: 032/428-342
E-mail: sru@vk.htnet.hr

KOORDINACIJA RUSINSKE NACIONALNE MANJINE

REPUBLIKE HRVATSKE
Vijeća Europe 93
32000 Vukovar
Predsjednik Joakim Erdelji
Tel/fax: 032/428-149
vrnm@hi.t-com.hr

Vijeće rusinske nacionalne manjine Vukovarsko-srijemske županije

Vijeća Europe 93
32000 Vukovar
Predsjednik Joakim Erdelji
Tel/fax: 032/428-149
vrnm@hi.t-com.hr

Predstavnik rusinske nacionalne manjine Grada Zagreba, mr.sc. Irinej Mudri

Marina Tartaglie 14
10000 Zagreb

Predstavnica rusinske nacionalne manjine Osječko-baranjske županije,

Annetka Balatinac
Vijenac Ivana Meštrovića 76
31000 Osijek

Vijeće rusinske nacionalne manjine Grada Vukovara

Predsjednica Lela Đitko
Olajnica bb
Vukovar

Vijeće rusinske nacionalne manjine Općine Bogdanovci

Predsjednik Joakim Vašaš
Vukovarska 1
32229 Petrovci

Vijeće rusinske nacionalne manjine Općine Tompojevci

Predsjednik Miroslav Ljkar
Vukovarska 36
Mikluševci
32238 Čakovci

ОТРИМАНИ ФЕСТИВАЛ ДУХОВНЕЙ МУЗИКИ У РИСКИ

Штврти раз по шоре Културне дружтво Руснацох и Українцох Приморско–горанскей жупанії „Рушняк” 4. мая 2013. року организовало Фестивал духовней музики у церкви Вознесения Богородици у Риски.

Потримовку отримованя Фестивалу дали надвладика рисецкого владичества монсеньор др Иван Девчич, вла-

дика Крижевского владичества преосвящени кир Никола Кекич, протоерей и ставрофор Михайло Симунович зоз Крижевцох и уряд Приморско–горанскей жупанії у Риски.

У догваряню програми наишли зме на дзечну потримовку и добри жаданя катедралного хору зоз Крижевцох хтори з радосцу прилапел нашу поволанку и барз ус-

Часц Служби Божей хтору предводзел владика крижевски кир Никола Кекич

Церква Вознесения Богородици у Риски

Катедрални хор зоз Крижевцох

пишно наступел. Священік у церкви збуваня, Марио Герич, тиж дал вельку потримовку и зоз своего боку бул уключени до служеня святей Служби Божей. Медії одробели свою часц скорей самого збуваня бо под час Фестивалу були завжати зоз отвераньом рисецкей джамії та нас не могли провадзиц. Дораз по приходу до Риски Катедрални хор зоз Крижевцох нащивел Мощенице на Опатийскей ривиери и по законченю розпатраня нащивел церкву у хторей одшпивал молебен Мацери Божей. По молебену пошло ше на плажу до Мощеницкей Драги и до розпатраня вилох.

На 17 годзин служела ше свята Служба Божа святого Ивана Златоустого хтору предводзел владика крижевски кир Никола Кекич зоз концелебрацию паноцох восточного и заходного обряду. Святу Службу Божу зоз владиком Николом Кекичом сослужовал о. Звонимир Куречич наслонни архимандрид Марчанского манастиру, паноец крижевского владичества протоерей ставрофор

Михайло Симунович зоз Крижевцох и паноец рисецкого надвладичества Марио Герич.

Службу Божу провадзел Катедрални хор зоз Крижевцох под диригованьом Озрена Богдановича зоз Крижевцох. По законченю Служби Божей хор ше представел присутним зоз ширшим репертоаром. Одшпивани церковни писні авторох: Смоленского, Бахметевого, Вербитского, Кошича, Комаревского, Мокраньца и мелодії народного шпиву цо було презентоване виртуозно и незабтне.

Свята Служба Божа и кратки концерт духовней музики останю у тирвацим паметаню шицких присутних. КУД „Рушняк” дошлїдно ше намага зачувац традицию нашей духовней писні специфичней по зєдиненю восточного обряду у рамикох заходней церкви хторей институционално припада, а о тим ше у штредкох у хторих жиєме, нажаль, ише не зна досц.

Владимир Провчи

